

Szellemi Tulajdon
Nemzeti Hivatala

A Kutatás-fejlesztési Minősítési Eljárás Módszertani Útmutatója

Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala
2013. november

Tartalomjegyzék

1. FEJEZET: A kutatás-fejlesztési minősítési eljárás innovációs rendszerben betöltött szerepe, fogalmi- és normarendszere	4
1.1. Bevezetés és célmeghatározás	4
1.2. A kutatás-fejlesztési minősítési eljárás innovációs rendszerben betöltött szerepe	4
1.3. Jogszabályi háttér, a minősítési eljárás kereteit meghatározó normarendszer	5
2. FEJEZET: A kutatás-fejlesztési tevékenység	6
2.1. A kutatás-fejlesztési tevékenység meghatározása.....	6
2.2. A kutatás-fejlesztésbe nem tartozó tevékenységek elhatárolása	12
2.2.1. Kutatás-fejlesztésbe sorolható résztvékenységek	12
2.2.2. Oktatás, képzés	12
2.2.3. Egyéb kapcsolódó tudományos és műszaki tevékenységek	13
2.2.4. Egyéb ipari tevékenységek	18
2.2.5. Igazgatási-ügyviteli és egyéb kiegészítő tevékenységek	20
2.3. A kutatás-fejlesztés típusainak meghatározása, alapkutatás, alkalmazott kutatás és kísérleti fejlesztés jellemzése	26
2.4. A kutatás-fejlesztés saját tevékenységi körben való végzésének meghatározása, a saját tevékenységi körbe nem tartozó feladatok elhatárolása	30
2.4.1. Az adózó saját eszközeivel és alkalmazottaival a saját eredményére és kockázatára végzett K+F tevékenység	30
2.4.2. Az adózó saját eszközeivel és alkalmazottaival más személy megrendelésére teljesített K+F tevékenység	31
2.4.3. A kutatás-fejlesztési megállapodás alapján, közös K+F tevékenység keretében egymás között megosztva végzett K+F tevékenység	32
2.4.4. A kutatás-fejlesztési tevékenység költség típusai	34
3. FEJEZET: A K+F minősítési eljárás folyamata	35
3.1. A minősítési iránti kérelem benyújtása	35
3.1.1. A minősítés iránti kérelem.....	35
3.1.2. A minősítés iránti kérelem tartalma.....	38
3.1.3. A minősítés iránti kérelemre vonatkozó további szabályok	41
3.1.4. A minősítési eljárás általános szabályai	42
3.1.5. A minősítés eljárás díja	43
3.1.6. A minősítés iránti kérelem elektronikus úton való benyújtása	44
3.2. Az SZTNH hatósági eljárására vonatkozó szabályok	45
3.2.1. A közigazgatási hatósági eljárás szabályainak alkalmazása a kutatás-fejlesztési minősítési eljárásban	45
3.2.2. A kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasítása.....	46
3.2.3. Az eljárás megszüntetése.....	46
3.2.4. Az eljárás felfüggesztése	47

3.2.5. Ügyintézési határidők	47
3.3. Alaki vizsgálat	48
3.4. Érdemi vizsgálat.....	49
3.5. A minősítés	50
3.6. A Hivatal döntései.....	51
3.6.1. A döntéshozatal és az egyes döntések	51
3.6.2. A Hivatal döntéseinek közlése	53
3.7 A döntések jogereje és a jogorvoslati eljárás	53
3.7.1. A Hivatal döntéseinek jogereje.....	53
3.7.2. A jogorvoslat módja, hatáskörrel rendelkező szervek, a jogorvoslat menete	54
Vonatkozó jogszabályok:	56

1. FEJEZET: A kutatás-fejlesztési minősítési eljárás innovációs rendszerben betöltött szerepe, fogalmi- és normarendszere

1.1. Bevezetés és célmeghatározás

A kutatás-fejlesztési (a továbbiakban: K+F vagy kutatás-fejlesztés) pénzügyi ösztönzők igénybevételének és a kutatás-fejlesztési támogatások felhasználásának feltétele, hogy a vállalkozások által végzett tevékenység a hatályos jogszabályok alapján kutatás-fejlesztési tevékenységnek minősüljön.

Az elmúlt évtized tapasztalatai azt mutatják, hogy a kutatás-fejlesztési tevékenység konkrét megítélését jogalkalmazási bizonytalanságok nehezítették, melynek megszüntetése érdekében elkerülhetlenné vált a legfontosabb kutatás-fejlesztési fogalmak újraszabályozása, és a kutatás-fejlesztési minősítés intézményi feltételeinek kialakítása. 2012. január 1-jén hatályon kívül helyezték a jogi normának nem tekinthető Frascati Kézikönyvre történő utalást is az adójogszabályokból, ezt követően a jelen – a kutatás-fejlesztési tevékenységek hatósági minősítését ellátó Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: SZTNH) által kiadott – módszertani útmutató szolgál eligazításul e tevékenység megítéléséhez. Ezáltal elősegíthető annak megállapítása, hogy egy adott tevékenység jogosan minősül-e kutatás-fejlesztésnek, és így igénybe vehető-e utána állami támogatás. A kiadott minősítés az adott kutatás-fejlesztési tevékenységgel kapcsolatban igénybe vehető valamennyi adónem vonatkozásában alkalmazandó, valamint felhasználható a kutatás-fejlesztési támogatási rendszerben a támogatás iránti kérelemben megjelölt kutatás-fejlesztési projekt kutatás-fejlesztési tartalmának igazolására.

A kutatás-fejlesztési tevékenység minősítésének célja a jogbiztonság megerősítése a kutatás-fejlesztési adókedvezmények igénybevétele során, mely által növekedhet a kutatás-fejlesztési adókedvezményt igénybe vevő szervezetek száma, valamint az adóelkerülés számottevő csökkenése várható a kutatás-fejlesztési adóösztönzők terén. A kutatás-fejlesztési minősítés eredményének a kutatás-fejlesztési pályázatok elbírálása során történő felhasználása átláthatóbbá, ellenőrizhetőbbé és végső soron hatékonyabbá teheti a közpénzek kihelyezését.

1.2. A kutatás-fejlesztési minősítési eljárás innovációs rendszerben betöltött szerepe

Az SZTNH-nak a kutatás-fejlesztési tevékenységek minősítésével kapcsolatosan ellátott hatásköre elsődlegesen a vállalkozások által önkéntesen és opcionálisan kezdeményezhető előzetes minősítési eljárás lefolytatását jelenti, amelynek keretében az SZTNH arról nyilatkozik, hogy az ügyfél által benyújtott dokumentáció alapján a kérelem benyújtását követően megvalósítandó projekt kutatás-fejlesztési tevékenységnek minősíthető-e. Az SZTNH által jogerős határozatban kutatás-fejlesztési tevékenységnek minősített projektet más hatóságnak is ilyennek kell tekintenie. Az előzetes minősítési eljárás keretében hozott határozat a kutatás-fejlesztési tevékenységhez kapcsolódó adó- és járulékkedvezmények érvényesítéséhez, valamint a kutatás-fejlesztési támogatási rendszerben a támogatás iránti kérelemben megjelölt projekt kutatás-fejlesztési tartalmának igazolására használható fel.

Az önkéntes előzetes minősítés lehetőségén túlmenően a kutatás-fejlesztésről és a technológiai innovációról szóló 2004. évi CXXXIV. törvény (a továbbiakban innovációs törvény vagy Itv.) módosítása az SZTNH közreműködését teszi szükségessé és lehetségessé a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) utólagos adóellenőrzési eljárásaiban olyan szakkérdések eldöntése kapcsán, amelyek a tevékenység kutatás-fejlesztésnek való minősítését, valamint egyes költségeknek a kutatás-fejlesztési tevékenységhez való hozzárendelhetőségét érintik. Ha az adóhatósági ellenőrzés során ilyen kérdések merülnek fel, akkor utólagos minősítési eljárás keretében az adóhatóság szakértőként megkeresheti az SZTNH-t. Az SZTNH a szakértői eljárása során a jelen útmutatóban foglaltakat megfelelően alkalmazza.

1.3. Jogsabályi háttér, a minősítési eljárás kereteit meghatározó normarendszer

Az SZTNH a kutatás-fejlesztési tevékenységek minősítésével összefüggő feladatkörét számos jogszabályi rendelkezés együttes alkalmazásával látja el. Az SZTNH e hatáskörét a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény (továbbiakban: Szt.) 115/G. §-ának g) pontja, valamint 115/H. §-ának (2a) bekezdése alapozza meg. Ennek a feladat- és hatáskörnek a törvényi szintű keretszabályait az innovációs törvény VIII/A. fejezete tartalmazza, míg a végrehajtási szabályokat az egyes tevékenységek kutatás-fejlesztési szempontú minősítése iránti eljárás részletes szabályairól szóló 9/2012. (II. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.), illetve a kutatás-fejlesztési tevékenység minősítése iránti eljárásban fizetendő igazgatási szolgáltatási díjakról szóló 3/2012. (II. 1.) KIM rendelet (a továbbiakban: Díj r.) rögzíti.

A társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény (továbbiakban: Tao. tv.) és a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény határozza meg az igénybe vehető adókedvezmények körét és mértékét, valamint azok feltételeit. Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (továbbiakban: Art.) és a számvitelről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: számviteli törvény) egyes eljárási, illetve az adókedvezmény igénybevételével kapcsolatos rendelkezéseket tartalmaz.

2. FEJEZET: A kutatás-fejlesztési tevékenység

2.1. A kutatás-fejlesztési tevékenység meghatározása

A kutatás-fejlesztési tevékenységek meghatározása, a tevékenységek elhatárolása, valamint a kutatás-fejlesztési típusok megkülönböztetése és statisztikai mérése világszerte az OECD által – a 1960-as és 1970-es évekbeli kiadások után – 2002-ben ismételtén megjelentetett, „Javaslat a kutatás és kísérleti fejlesztés felméréseinek egységes gyakorlatára” című kézikönyvön (a továbbiakban: Frascati Kézikönyv) mint a nemzetközileg leginkább elfogadott gyakorlaton alapul. 2012-ig a magyar adójogszabályok is a Frascati Kézikönyvre hivatkoztak a kutatás-fejlesztési tevékenység megítélése kapcsán háttérdokumentumként. A hivatkozás ugyan 2012-től kikerült a jogszabályokból, azonban a Frascati Kézikönyv a továbbiakban is a kutatás-fejlesztési minősítési eljárás fontos módszertani alapjául szolgál. Az Útmutató jelen fejezetében felhasználjuk a Frascati Kézikönyvnek a kutatás-fejlesztési minősítési eljárás szempontjából releváns rendelkezéseit.

Az innovációs törvény szerinti kutatás-fejlesztési fogalom-meghatározások az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 87. és 88. cikke alkalmazásában a támogatások bizonyos fajtáinak a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról szóló, 2008. augusztus 6-i 800/2008/EK bizottsági rendelet (a továbbiakban: általános csoportmentességi rendelet) alapján kerültek definiálásra.

Az SZTNH a kutatás-fejlesztési minősítést az innovációs törvény szerinti fogalmak alapján végzi. Mivel az általános csoportmentességi rendelet és az innovációs törvény fogalom-meghatározásai lényegileg azonos tartalmúak, így nem merülhet fel az, hogy az SZTNH az innovációs törvény vagy az általános csoportmentességi rendeletet értelmezésével eltérő megállapításra jutna. Így az innovációs törvény szerinti minősítés az általános csoportmentességi rendelet alapján történő minősítésnek is tekinthető.

A kutatás-fejlesztési tevékenység olyan alkotómunkát jelent, amely a meglévő ismeretanyag bővítését, új alkalmazások kidolgozását célozza, valamely tudományos vagy műszaki bizonytalanság feloldása érdekében. A kutatás-fejlesztésbe sorolandó, és az abba nem tartozó tevékenységek elhatárolásának alapvető szempontja, hogy a tevékenységekben fellelhető-e az újszerűség és valamely tudományos vagy műszaki bizonytalanság feloldásának számottevő eleme.

Tudományos, illetve technológiai (műszaki) bizonytalanság, kockázat

Tudományos, illetve technológiai bizonytalanságról akkor beszélhetünk, ha az arra vonatkozó tudás, hogy

- valami tudományosan lehetséges, vagy
- valami műszakilag, technológiailag kivitelezhető, vagy
- valamit hogyan lehet a gyakorlatban megvalósítani, megmérni

még nem elérhető.¹

Nem áll fenn *tudományos vagy műszaki bizonytalanság* olyan esetben, ha a megszerzeni kívánt új tudás vagy a probléma megoldása nyilvánvaló az érintett terület alapvető tudományos ismeretanyagában és technikájában jártas személy számára.

A kutatómunkának része mind a bizonytalanság (olyan esemény, aminek bekövetkezési valószínűsége nem mérhető), mind a kockázat (annak becsülhető esélye, hogy egy kedvezőtlen, és nem befolyásolható esemény bekövetkezik), ráadásul a bizonytalanság és kockázat a kutatómunka alap-célkitűzéseivel van szoros összefüggésben.

Nem minden projekt éri el a kívánt eredményt a tudomány vagy a technológia területén. Például ha egy elem élettartamának észrevehető megnövelése csupán csekély sikerrel jár, vagy egy meghatározott génnek a génláncolatba való beillesztése nem sikerül, akkor – ha a projektek a tudomány vagy technológia területén fejlesztést céloznak és tudományos vagy technológiai bizonytalanság megszüntetése a céljuk – a sikertelen projektek is K+F munkának számítanak.²

Gyakran okoz tudományos/technológiai bizonytalanságot, ha egy tudományosan/műszakilag már kivitelezhetőnek tartott megoldást költséghatékony, megbízható és újratermelhető folyamattá, anyaggá, terméké vagy szolgáltatássá kell alakítani – hogy ti. tényleg megvalósítható-e a szóban forgó megoldás. Az olyan bizonytalanságok, illetve kockázatok, amelyek tudományos/technológiai módszerek alkalmazása nélkül feloldhatók egy, a területen dolgozó szakember által, nem tekinthetők tudományos vagy technológiai bizonytalanságnak/kockázatnak. Ehhez hasonlóan azok a javítások, finomhangolási munkák, optimalizációs feladatok, melyek megoldása nincs hatással az alapul szolgáló tudományra vagy technológiára, nem tekinthetők a tudományos vagy technológiai bizonytalanságot/kockázatot feloldó munkának.³ Annak érdekében, hogy egy tevékenység (vagy különböző tevékenységek kombinációja) közvetlenül hozzájáruljon fejlődéshez a tudomány vagy technológia területén, kísérletet kell tennie egy, a fejlődéshez köthető tudományos vagy technológiai bizonytalanság valamely elemének megoldására.

Egy új műszaki tulajdonságokkal rendelkező kompozit anyag kikísérletezése, vagy egy új (gyorsabb) karakterfelismerést lehetővé tevő számítógépes algoritmus fejlesztése műszaki bizonytalanság feloldására törekszik. Egy empirikus társadalomtudományi kutatómunka, amely addig lényeges elemeiben nem feltárt összefüggésekre mutat rá, tudományos bizonytalanságot old fel. A gyógyszerfejlesztés során a mellékhatások tesztelése egyértelmű kockázatokat rejt magában a tekintetben, hogy a fejlesztés eredményes lesz-e.

Rendszerbizonytalanság

A tudományos, illetve technológiai bizonytalanság/kockázat rendszerbizonytalanságot is magában foglalhat. A rendszerbizonytalanság egy tudományos vagy technológiai

¹ *Guidelines on the Meaning of Research and Development for Tax Purposes (5 March 2004)*. 3.o. http://www.bis.gov.uk/assets/biscore/corporate/migratedd/publications/n/new_rd-guidelines-2004.pdf/2012. szeptember 20-i letöltés.

² *Guidelines on the Meaning of Research and Development for Tax Purposes (5 March 2004)*. 12.o. http://www.bis.gov.uk/assets/biscore/corporate/migratedd/publications/n/new_rd-guidelines-2004.pdf/2012. szeptember 20-i letöltés.

³ *Guidelines on the Meaning of Research and Development for Tax Purposes (5 March 2004)*. 3.o. http://www.bis.gov.uk/assets/biscore/corporate/migratedd/publications/n/new_rd-guidelines-2004.pdf/2012. szeptember 20-i letöltés.

bizonytalanság, mely inkább egy rendszer komplexitásából ered, mintsem abból, hogy hogyan viselkednek annak egyes összetevői külön-külön. Tudományos vagy technológiai bizonytalanság áll elő, ha egy az adott területen tevékenykedő szakember nem tudja megállapítani, hogy hogyan kellene kombinálni a különböző alkotórészeket vagy alrendszereket a szándékolt funkció elérése érdekében.⁴

Az elektromos készülékek egyedi alkatrészeinek vagy chipjeinek jellemzői meghatározottak, de még így is lehet bizonytalanság abban, hogy hogyan lehetne az egyes összetevőket kombinálni az átfogó hatás érdekében, azaz a kombinatív munka is lehet K+F. Bizonyos összetevők (vagy szoftver alprogramok) összegyűjtése egy meghatározott struktúrába, vagy ennek érdekében rutin módszerek követése kevés vagy semmilyen tudományos vagy technológiai bizonytalanságot nem old fel. Hasonlóan, a standard technológiák, eszközök, és/vagy folyamatok kombinálása magában rejthet tudományos vagy technológiai bizonytalanságot, még akkor is, ha az integrációjuk alapelvei ismertek.⁵

Módszeresen végzett tudományos tevékenység

Kutató-fejlesztő munka végzése esetén a megismerni szándékozott újszerű ismeretekhez, összefüggésekhez alapvetően kétféle megközelítéssel juthatunk el: induktív, illetve deduktív kutatómódszertan segítségével. Amennyiben az információgyűjtő és -elemző munka alapján – annak előrehaladtával – egyre erősebben igazolhatók a különböző kutatási hipotézisek, melyek törvényszerűségekké, majd elméleti modelleké állhatnak össze, induktív megközelítésről beszélhetünk. Ha a kutatás kiindulópontja valamely elmélet, amely hipotézisek formájában kutatásra operacionalizálttá tehető, és a hipotézisek tesztelését az információgyűjtő és -elemző munka teszi lehetővé, akkor deduktív megközelítésről beszélünk. A kutató-fejlesztő munka során az induktív és a deduktív megközelítés váltakozhat is, ám a K+F alapvető jellegzetessége, hogy az új ismeretek, összefüggések feltárására módszeresen kerül sor. Módszeresen végzett K+F munkáról akkor beszélhetünk, ha:

- tudományos és/vagy műszaki-technológiai mércével értelmezhető hipotéziseket állítanak fel, melyek igazolására tervezett és dokumentált információgyűjtés, vagy tervezetten végrehajtható kísérletek valósulnak meg, vagy
- tervezett és dokumentált kísérletezés és/vagy modellalkotás valósul meg azzal a céllal, hogy valamely tudományos, illetve technológiai bizonytalanság, kockázat szakember számára feloldásra kerüljön.

Ha egy anyagtudományi alkalmazott kutatómunkában érintett cég kutatója az általa gyűjtött, az anyagok egy szűkebb körére vonatkozó adatokat elemezve olyan sejtésre jut, hogy valamely eljárással az anyagok egy szélesebb körének molekuláris szerkezete alapvetően megváltozik, és emiatt kedvező tulajdonságokat mutathat az anyagok szélesebb körére nézve is, majd e sejtését módszeresen teszteli és igazolja, akkor a kutatómunka első fázisában induktív, második fázisában deduktív szemléletben dolgozott. Ha egy szociológus kutató kvalitatív terepmunkát végez, környezettanulmányokat ír hátrányos helyzetű családokról, majd e környezettanulmányokból új társadalmi törvényszerűségekre világít rá, induktív kutatómunkát végzett. Mindkét esetben a kutatómunka tervezett és dokumentált.

⁴ *Guidelines on the Meaning of Research and Development for Tax Purposes (5 March 2004)*. 6.o. http://www.bis.gov.uk/assets/biscore/corporate/migratedd/publications/n/new_rd-guidelines-2004.pdf/2012. szeptember 20-i letöltés.

⁵ *Guidelines on the Meaning of Research and Development for Tax Purposes (5 March 2004)*. 6.o. http://www.bis.gov.uk/assets/biscore/corporate/migratedd/publications/n/new_rd-guidelines-2004.pdf/2012. szeptember 20-i letöltés.

Társadalomtudományi területet érintő tanulmány, különösen emberierőforrás-gazdálkodás témájú projekt esetén fontos megvizsgálni az eset háttérkutatását. A cél eléréshez vezető lépéseknek fontos szerep jut, amelyek leírják az empirikus kutatás szakaszait. Problémát jelent, ha a kutatási jelentésben a szerzők nem ismertetik a kutatási hipotéziseiket és kérdéseiket, nincs módszertani fejezet, nem olvasható részletes áttekintés a tanulmány megrendelőjénél végzett empirikus kutatásról, az eredmények elemzéséről. Fontos, hogy a kutatási jelentés részletesen áttekintse a releváns hazai és nemzetközi szakirodalmat, lényegre törően összefoglalja a főbb állításokat, a kutatók áttekintsék a releváns jogi kontextust, szervezeti folyamatokat az érintettek motivációit, elvárásait és nehézségeit. Amennyiben a fenti háttérkutatások megtörténtek, a projekt megfelelhet a K+F követelményeinek, azonban, ha hiányzik a módszertani fejezet, pl.: nem olvashatunk a kutatási kérdésről, hipotézisekről, adatgyűjtési módszerekről, a minta kialakításáról, valamint az adatfeldolgozás módszertanáról sem, a projekt nem sorolható a K+F tevékenységek közé

Az SZTNH előtt az Itv. alapján folyó eljárás során a minősítési kérelemben bemutatott projektek kutatás-fejlesztési tevékenységeinek beazonosítása, és azok más tevékenységektől való elhatárolása a következő területek elemzésével lehetséges:

- a projekthez megvalósításához szükséges tudományos ismeretek, a tudomány jelenlegi állása;
- a projekt során elérni kívánt új tudományos eredmények;
- annak ismertetése, hogy:
 - i. a projekt révén nyert új ismeretek mennyiben jelentenek előrehaladást a rendelkezésre álló tudományos ismeretekhez viszonyítva;
 - ii. a projekt hogyan segíti a tudományos alapelvek vagy összefüggések megismerését;
- a projekt megkezdésekor meglévő, a kitűzött célok elérését akadályozó tudományos bizonytalanság felmérése;
- a projekt megkezdésekor meglévő ismeretek tudományos bizonytalanságait kiküszöbölő új koncepció meghatározása;
- a projekt során tervezett műszaki haladás és az elérni kívánt új, vagy továbbfejlesztett módszerek meghatározása;
- az adott műszaki területen már meglévő tudásszinthez képest milyen fejlődést hordozhat az új, vagy továbbfejlesztett módszer; továbbá miként és mennyiben jelent műszaki előrehaladást a meglévő technológiákhoz képest;
- a projekt mennyiben tartalmaz újszerűséget vagy mely tudományos bizonytalanságot oldhat fel;
- a projekt hogyan törekszik a korábban megoldatlan tudományos problémák, struktúrák és összefüggések felderítésére;
- miként törekszik a projekt a meglévő ismeretanyag újszerű alkalmazására;
- a projekt során milyen módszertan kerül alkalmazásra.

Az újszerűség elvi alapjai és szakpolitikai kontextusa

A minősítés érdemi funkcióját, kiinduló alapját az ipari/vállalati innováció előmozdítása érdekében alkalmazott – indirekt, illetve közvetlen eszközrendszerre épülő – kormányzati támogatáspolitiká határozza meg. Ehhez képest a K+F minősítési módszertan kulcskritériumát, a K+F és a kapcsolódó tevékenységek azonosításának az alapját az újszerűség fogalma képezi. Az újszerűség közvetlen, természetes megközelítési közeget a minősítő értékelésekben nem az ipari/vállalati innováció értéknövelt piaci, s egyben társadalmi változásokat is eredményező tartománya, hanem mindennek kiinduló alapját képező két nagy alaptényezője: a tudományos kutatás és a műszaki alkotó tevékenység jelenti. Az előbbi a tevékenységrendszer magjaként olyan kutatási aktivitásra utal, amelynek

eredményeként eddig nem ismert tudományos igazságok tárulnak fel, míg az utóbbi műszaki feladatok kreatív megoldása, tervezés és fejlesztés révén eddig nem létező technikai megoldásokat hoz létre.

Ezért a kormányzati szakpolitika a K+F minősítés – újszerűségeen alapuló – elvi szempontrendszeréhez és szakmai módszertanához olyan megközelítési módot és értelmezési kereteket igyekszik nyújtani, amelynek homlokterében a kutatási és a műszaki alkotó tevékenységen alapuló eredmények ipari/vállalkozói hasznosítása áll. Mivel ennek – a magyar innovációs rendszerben – most intézményesülő közfeladatnak az eredményessége nagyban függ a szakpolitikai érdekrendszert közvetítő általános felfogás kereteit jelentő innovációpolitikai rendszeralkotó tényezőitől, ezek egymáshoz kapcsolódó értéklánc mechanizmusától.

Ebben a felfogásban az értéklánc folyamat kulcstényezője az ún. translációs fázis, amely mindazokat az összekötő, transzfer funkciókat, feldolgozási résztvékenységeket magában foglalja, amelyek a hasznosítási rendszer mind a két alap (input) tényezőjét az ipari/vállalkozói innováció integráns részévé teszik.

Most egységes szemléletben és megközelítés mentén kell ezt a két alaprendszert kezelni oly módon, hogy az újdonságfogalom az alaptényezők összeillesztését szolgáló translációs fázisoknak feleljen meg elsősorban.

Az újszerűség meghatározása

Ahogy arra már korábban is kitértünk, a kutatás-fejlesztési és a kapcsolódó tevékenységek elhatárolásának az az alapkritériuma, hogy a kérdéses kutatás-fejlesztésben fellelhető-e az újszerűség és valamely tudományos és/vagy műszaki bizonytalanság feloldásának számottevő eleme, azaz amikor a megszerezni kívánt új tudás vagy valamely probléma megoldása nem nyilvánvaló egy olyan személy számára, aki az érintett területnek az alapvető tudományos ismeretanyagában és technikáiban jártas.⁶

A jogszabályi definícióban is meghatározott új ismeretek létrehozására való törekvés a kutatás-fejlesztés elválaszthatatlan fogalmi eleme. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az SZTNH az újszerűség vizsgálata során az Szt. szerinti újdonságvizsgálatot végezné. A K+F tevékenységek minősítése során az újszerűség vizsgálata eltér a találmányok újdonságvizsgálatától.

Az újszerűség követelménye a kutatás-fejlesztés egyes típusainál eltérő jellegű. Az alapkutatástól az alkalmazott kutatáson át a kísérleti fejlesztés felé haladva az újszerűség követelményének jelentősége fokozatosan más értelmet nyer. Kísérleti fejlesztésnél a minősítés fókuszpontja egyértelműen eltolódik a bizonytalanság feloldásának követelménye felé, illetve annak vizsgálata irányába, hogy valamely probléma megoldása nyilvánvaló-e egy olyan személy számára, aki az érintett terület alapvető tudományos ismeretanyagában és technikáiban jártas.

A tudomány/technika állása jelenti a kutatás-fejlesztési tevékenység megkezdésekor meglévő kiindulási helyzetet. A tudomány/technika állásának vizsgálatát, a bárki számára hozzáférhető

⁶ 84. szakasz, Frascati kézikönyv

információk feltárását a témától függően, de mindig a kellő részletességgel kell elvégezni, hiszen mindig ez a viszonyítási alap a megkezdni kívánt tevékenységhez. Nagyon lényeges annak meggyőző bemutatása, hogy a feltárni kívánt újszerű ismeretek mennyiben jelentenek előrehaladást, új tudáselemeket a jelenleg rendelkezésre álló ismeretekhez viszonyítva.

Olyan ismeretnek kutatómunkával történő újbóli megszerzése, amely máshol, hozzáférhető formában létezik nem tekinthető kutatás-fejlesztésnek, még akkor sem, ha azt az adott vállalkozásnál nem ismerték vagy nem alkalmazták. Ugyanakkor, ha egy más forrásból ismert és hozzáférhető rendszer adaptációja során az adott vállalkozás kereteiben történő alkalmazás érdekében újszerű megoldások kidolgozására és újszerű ismeretek megszerzésére van szükség, akkor a tevékenység kutatás-fejlesztésnek tekintendő.

A kutatás-fejlesztési tevékenységet folytató személy az adott terület szakértőjétől elvárt gondossággal köteles eljárni a hozzáférhető tudományos ismeretek körének, a technika állásának meghatározása érdekében.

Az a projekt, amely egy épületterv statikai vizsgálata során meghatározza, hogy milyen műszaki paraméterekkel rendelkező betonnál kell készülnie a födémnek, nem kutatás-fejlesztés. Benne van ugyan a bizonytalanság előzetes feloldására való törekvés, ám módszereiben rutinszerű eljárás, és a probléma megoldása a szakember számára nyilvánvaló. Kevésbé nyilvánvaló, de mégis elkülönítendő a K+F-től egyes nagy infrastrukturális beruházások (pl. hidépítés) is.

Ha egy cég piackutatást végez annak érdekében, hogy kiderítse, milyen tulajdonságokkal kell rendelkeznie egy mosógépnek ahhoz, hogy a vásárlók számára vonzó termék legyen, ez a tevékenység önmagában nem K+F. Ugyanakkor az a piacokat elemző munka K+F projektnek minősíthető, amelyben a piacszegmentáláshoz használt ismérvek lényeges elemei úgy állnak össze fogyasztói magatartás-modellé, hogy tudományos bizonytalanságot olymódon oldanak fel, ahogy korábban erre nem volt példa. Ha a piacszegmentálás ismert szemléletben, a szakember számára a lényeges elemeket tekintve nem új ismérvek és modell szerint történik, akkor nem K+F projektről van szó. Viszont amennyiben e kutatás egy új vagy jelentősen továbbfejlesztett mosógép módszeres fejlesztési tevékenységének egy eleme, akkor K+F-nek tekintendő. Ugyanígy lehetséges az egyéb, szélesebb fókuszú társadalomtudományi projektek minősítése is: az új (akár empirikus, vagy meglévő adatokon alapuló) modellek kifejlesztése és első tesztelése K+F-nek minősíthető, a munka ismételt elvégzése úgy, hogy a lényegi elemek nem változtak meg, a minősítés szempontjából már nem K+F.

Alapkutatásnak tekinthető az a kutatás, amelyet közműszolgáltatással foglalkozó cég rendelt meg annak érdekében, hogy feltárják: a kiotói jegyzőkönyv által 2012-ig szabályozott terület pontosan hogyan, milyen szabályoknak megfelelően fog változni, és ennek milyen hatása lehet Magyarország villamosenergia termelésére. Az elvégzett tevékenység kutatás-fejlesztésnek minősül, mivel a felek közötti, kutatásra irányuló megállapodás megkötése idején az adott területen tudományos bizonytalanság állt fenn, az elkészült tanulmányok pedig szakirodalmi források, tanulmányok szintetizálásából építkeznek, de nem tekinthetők csupán szakirodalmi összefoglalásnak, mivel tudásanyagot szintetizáló és továbbgondoló jellegük, valamint újszerű látásmódjuk az egyszerű szakirodalmi összefoglaló fölé helyezik azokat. A szintetizálásban felüli önálló következtetések és az egész témának jogi és környezetvédelmi szempontokat is figyelembe vevő, átfogó megjelenítése valósul meg, amely túlmutat a szakterületen jártas szakember által ismert tudáson.

Nem minősül K+F-nek az a biztosítási területen megvalósított projekt, melynek esetében a módszertan vizsgálatánál nem volt kimutatható újszerűség. Bár a tanulmány készítője hivatkozik a szakirodalmi forrásokra, s a levont következtetések is helyesek, az eredmények bemutatása szemléletes, azonban az elvégzett tevékenység rutinszerű feladat a statisztikai elemzésekben jártas szakemberek számára. Ha a vizsgált biztosítókra nézve a szükséges adatok rendelkezésre állnak, akkor az ismert statisztikai módszertant csupán alkalmazni kell, ami mindennapos rutinnak tekinthető, új tudásanyagot nem keletkeztet. Ez a gyakorlatban egy magas szintű statisztikával alátámasztott piaci helyzetelemzést jelent, amely viszont nem minősülhet kutatás-fejlesztésnek.

2.2. A kutatás-fejlesztésbe nem tartozó tevékenységek elhatárolása

A kutatás-fejlesztési tevékenységet számos más tudományos tevékenységtől el kell határolni, ilyenek az általános oktatás-képzés, az egyéb kapcsolódó tudományos és műszaki tevékenységek, az egyéb ipari tevékenységek és az igazgatási-ügyviteli segédtevékenységek.⁷

2.2.1. Kutatás-fejlesztésbe sorolható résztevékenységek

Egy kutatás-fejlesztési projekt végrehajtását számos olyan tevékenység segítheti, amely önmagában nem tekinthető K+F tevékenységnek, ugyanakkor egy K+F projekt integráns, attól elválaszthatatlan részeként K+F-nek minősül. Azon tevékenységek tehát, amelyek önmagukban nem minősülnek K+F tevékenységnek, azonban közvetlenül hozzájárulnak a K+F projekthez, illetve amelyeket kizárólag a K+F tevékenység céljának elérése érdekében végeznek, a K+F tevékenység részét képezik és nem zárhatóak ki a K+F köréből.

2.2.2. Oktatás, képzés

A kutatást végző személyi állomány oktatási intézményekben való képzése, továbbképzése ugyan szorosan kötődhet a kutatási tevékenységhez, azonban önmagában a képzés nem tekinthető kutatásnak.

Bármilyen kutatási projekt végrehajtásához szükség lehet előzetes képzésre (pl. a kísérletet végrehajtók, kérdezőbiztosok, a kísérlet alanyai vonatkozásában), amelyek nélkül a kutatás nem megvalósítható. Ezekben az esetekben a képzési elem a kutatómunka integráns részét képezi, és K+F tevékenységnek minősül.

Az oktatásban – és különösen a felsőoktatásban – számos olyan tevékenységet találunk, melyek a tudományos munka körébe tartoznak, de K+F tartalmuk nem feltétlenül van. Az oktatás mellett ilyen például – a teljesség igénye nélkül – a könyvtári rendszerezés, a szakdolgozat- és PhD-konzultáció, a jegyzetírás, példatár-készítés. Ezek nem számítanak K+F tevékenységnek.

Az oktatásban folyhat kutató-fejlesztő munka az oktatási módszertanoknak a megújítására. Ilyen lehet például az a projekt is, amely annak kiderítését célozza, hogy melyik szemléltető eszköz hatásosabb a középiskolások körében. Egy főiskolai/egyetemi diplomamunka elkészítése nem számít kutatás-fejlesztésnek, kivéve, ha mind az újdonságtartalommal, mind a tudományos módszerekkel való elkészítés kritériumainak megfelel a hallgató munkája.

Szintén az oktatás területén kutatás-fejlesztésnek minősülhet az a projekt, amely az adott szakterületen hiánypótló és egyedülálló szakirányú továbbképzést kíván létrehozni. Azonban csak akkor minősülhet így az adott tevékenység, ha olyan átfogó ismeretanyagot tár fel, amely lefedi az adott szakterületet, ezáltal a létrehozott továbbképzés valóban újszerű lesz. Ehhez fontos a továbbképzési rendszer létrehozásához kapcsolódó tudományos bizonytalanság, a kutatási kérdések pontos, specifikus megfogalmazása, és a szisztematikus kutatási módszertan leírása, az alkalmazni kívánt módszerek, eljárások részletezése, a tudomány aktuális állásának feltárása, bemutatása.

⁷ 65. szakasz, Frascati Kézikönyv

2.2.3. Egyéb kapcsolódó tudományos és műszaki tevékenységek

Határterületet jelentenek a kapcsolódó tudományos és műszaki tevékenységek, melyek esetében külön megvizsgálandó, hogy mennyiben járulnak hozzá a kutatási célok megvalósulásához, mennyire szoros a kapcsolatuk a kutatási programmal.

A tudományos és műszaki információs szolgáltatásokat ki kell zárni a kutatás-fejlesztés köréből, kivéve, ha azok kizárólagosan vagy elsődlegesen valamely kutatás-fejlesztési program céljait szolgálják.⁸ Az általános célú adatgyűjtés, valamint a piaci felmérések készítése nem része a kutatás-fejlesztésnek, azonban az olyan adatgyűjtés, amely egy kutatási folyamat része, a kutatásokhoz sorolandó. A tesztelési folyamat (anyagok, alkatrészek, termékek rutinszerű elemzése) szintén nem része a kutatás-fejlesztésnek, kivéve, ha ezen feladatok kifejezetten egy létrehozni kívánt új kutatási eredmény elérését szolgálják. Ezzel szemben a prototípus üzemi tesztelése, vagy az alkalmazás helyén (*in field*) történő kipróbálása, ha azt a teszteredményeknek a fejlesztési folyamatba történő visszacsatolása érdekében végzik, a kutatás-fejlesztés részét képezi.

A logisztikai jellegű (pl. ellátási lánc menedzsment) fejlesztés akkor tekinthető K+F-nek, ha fő célja valamely tudományos vagy fejlesztési jellegű bizonytalanság feloldása, melyet módszeres kutatómunka előz meg. Például ha egy vállalat azt tűzi ki célul, hogy több különböző elvi logisztikai megoldás közül tárják fel és fejlesszék ki a leghatékonyabbat úgy, hogy ki is próbálnak többet, akkor a bizonytalanság megszűnéséig végzett munka K+F-nek minősül. Az optimalizálási feladatok megoldása nem K+F.

Szintén a bizonytalanság feloldására törekszik az a projekt, amelynek célja az építőipar területén olyan optimális kötőanyag tartalom meghatározása, amely kötőanyag tartalom mellett legjobb az építéshez használható keverék tömöríthetősége, és ezzel összefüggésben az anyag plasztikus deformációval szembeni ellenálló képessége az optimumhoz közelít. Maga az optimális kötőanyag tartalom meghatározása nem kutatás-fejlesztési, hanem tervezési tevékenység, viszont a projekt olyan kísérlet sorozat végrehajtására törekszik, melynek során a keverékek szemeloszlásának, bitumentartalmának, befogadó-hézag tartalmának és tömöríthetőségének összefüggéseit tanulmányozták gyраторos aszfalttömörítés vizsgálatokkal. Tehát az így végrehajtott optimális kötőanyag tartalom meghatározására irányuló új eljárás, tervezési módszer kifejlesztése, vagy a meglévő eljárás jelentős javulását eredményező továbbfejlesztése már kutatás-fejlesztési tevékenységnek minősülhet.

A tudományos és műszaki információs szolgáltatások körébe tartozik az információgyűjtés, kódolás, rögzítés, osztályozás, terjesztés, fordítás, elemzés és értékelés, mely tevékenységeket a kutatás-fejlesztéstől el kell határolni, kivéve, ha ezek egy körülhatárolható kutatási program megvalósítását szolgálják.⁹

A megvalósíthatósági tanulmányok készítését a feldolgozott téma jellegének megfelelően kell a kutatás-fejlesztésbe sorolni, illetve attól elhatárolni. Azaz ha a tanulmány K+F tevékenység, K+F projekt, K+F program vagy K+F beruházás megvalósíthatóságára irányul, akkor kutatásnak minősül. Az egyes projektek, programok, tevékenységek vizsgálata a megvalósítási döntés előkészítésére nem minősül kutatás-fejlesztésnek (ilyen tipikusan a hatásvizsgálat).

A külső, független értékelések, mint K+F projektek

A különböző szakpolitikai beavatkozások (pl. munkahelyteremtő pályázatok, autópálya-

⁸ 69. szakasz, Frascati Kézikönyv

⁹ 71-77. szakasz, Frascati Kézikönyv

építés, K+F adókedvezmény stb.) bevezetése előtt, végrehajtása során, illetve zárásakor lehetséges ún. külső, vagy független szakértők által értékelési (*evaluation*) tevékenységek végzése. Latin elnevezéssel ennek megfelelően találkozhatunk *ex-ante*, *interim* és *ex-post* értékelésekkel. Az értékelés mindenekelőtt a társadalomtudományi kutatásokkal mutat rokon vonásokat, és általában nem minősíthető K+F projektnek.

Az értékeléstől elvárható, hogy a munka tudományos hipotézisek mentén épüljön fel és legyen végrehajtva, továbbá az információgyűjtés, -rendszerezés és -kiértékelés is része az értékelési munkának. Amennyiben az értékelés megfelel az újszerűség meghatározására és az új ismeretek megszerzésére irányuló törekvéseknek, valamint a tudományos bizonytalanság feloldásával kapcsolatban elmondottaknak, akkor K+F-nek minősül. Így nem K+F például az az értékelés, amely a folyamatok javítását célozza a szűk keresztmetszetek feltárásával, ahogy az az értékelés sem, amely ismert információkat/adatokat korábban kifejlesztett modellekkel tesztel, illetve meglévő ismereteket újból (és ismert módszerekkel) igazol. Ugyanakkor K+F-nek minősül az az értékelés, amely logikusan végigvezetve a folyamatokat egy adott kereten, eddig nem ismert megállapításokra jut. Az új empirikus információk gyűjtésén alapuló, értékelési célú új ismeretszerzés K+F-nek minősülhet abban az esetben, ha korábban hasonló információs bázison hasonlóan tudományos módszerességgel még nem jutottak bizonyított új ismeretekhez. Egy elsőként elvégzett, új szemléletű értékelés, amely az adatok között új statisztikai, gazdaság-, vagy társadalom-matematikai összefüggésekre mutat rá, ilyen lehet.

A szakosított orvosi ellátás önmagában nem tartozik a kutatás-fejlesztés körébe, azonban az egészségügyi szaktevékenység számos ponton érintkezhet a kutatásokkal, így a tevékenység besorolásához az egyes tevékenységeket esetről esetre kell minősíteni. A köz- és vállalatpolitikai tanulmányok készítése, a folyamatban lévő programok nyomon követése, és szokványosnak tekinthető elemzése kizárandó a kutatás-fejlesztési tevékenységek közül.

Gyógyszerek, gyógyszer-jelölt anyagok, orvosi eszközök egyéni diagnosztikai és terápiás alkalmazására vonatkozó kutatások megítélése általában egyértelmű. Új gyógyszerek, eljárások, prevenciós rendszerek ellátó rendszerbe történő bevezetésének, népegészségügyi alkalmazásának hatásai orvostudományi és társadalomtudományi módszerek kombinált alkalmazásával vizsgálhatók. Ezeket a tevékenységeket a rendszerbizonytalanság feloldására irányuló kutatásnak kell tekinteni.

A vegyészet területén kutatás-fejlesztésnek minősül az a projekt is, amelynek célja új adalékanyag hatékonyságának vizsgálata új, korszerű, a csomagolóipar újabb igényeit jobban kielégítő környezetbarát csomagolóanyag kifejlesztése érdekében. Ennek során egy mesterkeverék formájában ajánlott adalékanyaggal végzett kísérletekkel megállapítható, hogy az adott adalékanyag alkalmas lehet-e a célnak megfelelő új termék kialakítására. A nehézséget annak meghatározása okozza, hogy hol van az a határ, ahol az új adalékanyagok alkalmazását rutinszerű munkával lehet meghatározni. Nyilvánvaló, hogy egy egyszerű termék esetén egy új adalékanyag bevezethetősége egy egyszerű rutinvizsgálattal eldönthető. Azonban a polimer termékek bonyolultsága miatt nem lehetséges rutinmunkával kialakítani az új receptúrákat, azokat csak komoly felkészültséget igénylő kísérlet sorozatokkal lehet optimalizálni, amennyiben a fejlesztő a gyártóval közösen kialakított mesterkeverékekkel végez kísérleteket, és számos olyan adatot, információt rögzít, amelyek a későbbi fejlesztések során is tudományos adatként rendelkezésre állnak. A kitűzött feladat megköveteli olyan tudományos módszerek alkalmazását is, mint a Scanning elektronmikroszkópia (SEM), molekulatömeg-eloszlás meghatározása (GPC), infravörös spektroszkópia (FTIR). Fentiek alapján a projekt keretében végzett tevékenységek kísérleti fejlesztésnek minősülnek.

Benchmarking, előrettekintés (foresight), szcenáriókészítés és egyéb új elemzési technikák

Egyes nagyobb elemzési spektrumú tevékenységek, illetve projektek céljukat, módszereiket is és eredmény-várakozásaikat tekintve is megfelelhetnek a K+F-fel szemben támasztott követelményeknek, ugyanakkor K+F-ként minősítésük sok esetben nem egyértelmű.

A benchmarking, vagy a gap-elemzés mint viszonyításokhoz és összehasonlításokhoz használt technikák, alapesetben nem tekinthetők K+F-nek. Ugyanakkor lehetséges úgy végezni ezeket az elemzéseket, hogy lényegesen új módszertanra épülnek, és kutatási projekt részét képezik, mert új, tudományos jellegű ismeretek feltárása a céljuk, jelentős részben bizonytalan kimenetellel: ebben az esetben K+F-nek minősíthetők. Például amennyiben a benchmarking egy adott tevékenységi területen nem szokványos, és a feltárt különbségek induktív módon rendszerezhető új tudományos jellegű ismeretanyaggá (új működési modellé, jelentős részben új tudássá) állnak össze, akkor K+F-nek minősíthető.

Ha egy projekt célja egy újszerű vezetéstámogatási módszer alkalmazhatóságának és bevezetésének a vizsgálata, a szervezetben korábban már alkalmazott modellek pozitív és negatív tulajdonságainak összegyűjtése önmagában még nem K+F tevékenység, csupán jól működő rendszerek ismertetése és esetleges átvétele, tehát benchmarking. Ha a fentiekhez megfogalmazzák az ismertetett modellekkel szemben felmerült bizonytalanságokat és megoldási javaslataikat, egy új modell kidolgozásának, kifejlesztésének tervét is leírják, K+F-nek minősülhet az adott projekt. Az új vezetéstámogató módszernek több modellt alapos vizsgálatnak alávetve, a pozitív, jól működő részeit újrahasonlítva kell egy egységbe foglalnia, kialakítania az adott szervezetben és más vállalatoknál is alkalmazható eljárást. Mivel az egyes modellek építenek egymásra, fontos a részletes szakirodalom-feltárás, valamint az új modell alkalmazásának, bevezetésének lehetséges forgatókönyve, amely tekintettel van a módszer és a kutatási terep jellegzetességeire.

Informatikai megoldásokkal támogatott fejlesztő tevékenységek minősítése

A szoftverekkel összefüggő rutinszerű tevékenységek sem tekinthetők kutatás-fejlesztésnek.¹⁰ E tevékenységek közé tartoznak az olyan rendszer- és programspecifikus fejlesztési tevékenységek, melyek jellemzői már azok megkezdése előtt is ismertek voltak. Az olyan technikai problémák, amelyeket azonos operációs rendszerrel és számítógép architektúrával végzett korábbi projektek során már megoldottak, szintén kizárandók a kutatás-fejlesztés köréből, csakúgy, mint a számítógép-karbantartás.

A szoftverfejlesztésben több fejlesztési fázis is rutinszerűnek mondható, ezek értelemszerűen nem minősülnek K+F-nek. Tipikusan ilyen, ha a meglévő szoftver-megoldások üzemszerű javítása, a hibaelhárítás a fő cél. Ugyanakkor az a fejlesztés, ami egy ismert algoritmus felváltását célozza egy addig nem ismert megoldással, vagy a termékcsalád jelentős mértékű továbbfejlesztését irányozza elő, lényeges elemeiben addig nem létező fő algoritmusok alapján, K+F-nek minősül egészen addig a pontig, amíg a fejlesztési bizonytalanságok fennállnak az új megoldások új tudástartalmának vonatkozásában.

A szoftverfejlesztés akkor kutatás-fejlesztés, ha annak végzése valamilyen új tudományos és/vagy műszaki eredmény elérésének függvénye, s a projekt célja valamely tudományos és/vagy műszaki bizonytalanság rendszeres fejlesztőmunkával való megszüntetése. Egy átfogó jellegű kutatás-fejlesztési projekt részét alkotó szoftver kifejlesztése mellett, a szoftverhez mint végtermékhez kapcsolódó kutatás-fejlesztési munkát önmagában is kutatás-fejlesztésnek kell tekinteni.

Egy, már működő számítógépes program vagy rendszer minőségi javítását, bővítését és vagy módosítását csak akkor lehet kutatás-fejlesztésnek tekinteni, ha az olyan új tudományos és/vagy műszaki eredményt testesít meg, mely a jelenlegi tudományos-műszaki ismeretanyag egészét is bővíti. Az ismert szoftver új alkalmazása vagy új célok elérésére való használata azonban önmagában nem tekinthető kutatás-fejlesztésnek.

¹⁰ 135-142. szakasz, Frascati Kézikönyv

Új szoftver kidolgozása esetén kérdéses lehet, hogy mit kell rutinszerű változtatásnak ítélni. Rutinszerű egy piacon elérhető szoftver vállalati igényekhez alakítása, s az így elkészített program használatáról szóló vezetői és munkavállalói tájékoztatók írásba foglalása, vagy prezentáció készítése. Ezek a munkák nem minősíthetők K+F-nek, hiszen a feladat elvégzéséhez „csupán” ügyviteli és programozási ismeretekre van szükség, s mivel más cégeknél már automatizált, ismert programokat használnak végrehajtásukhoz. A feladat jelen esetben nem minősül K+F-nek, mivel az csupán az adott cég számára történő operacionalizálás a meglévő ismeretek szintetizálásával, amely a szakmában jártas szakember számára egyértelmű, könnyen kivitelezhető folyamat.

Nem minősül K+F-nek az az informatikai projekt, melynek célja interaktív tudásközpont kiépítése, azaz egy természetes nyelven kommunikálni képes általános célú információs központ létrehozása, ha csupán a tudással kapcsolatos, meglévő ismereteket foglalják össze, és nem mutatható ki a már létező tudásra, adatokra támaszkodó kutatás-fejlesztési tevékenység, amely új, gyökeresen hatékonyabb rendszer kiépítéséhez vezetne.

Szintén nem minősülhet kutatás-fejlesztésnek az a szoftverfejlesztés, amely a dolgozói juttatási rendszer megoldatlan problémáinak feltárását, és egy dolgozói juttatási rendszer kialakítását, tesztelését, prototípus elkészítését foglalja magában, ha a projekt során nem oldanak meg elméleti problémákat, csupán a piacon kapható szoftvert alkalmazzák a vállalati követelményeknek és a változó jogszabályoknak megfelelően. Ez esetben ugyanis nem kimutatható a műszaki bizonytalanság, amelyet meg kell oldani, tehát egyszerű rutinfeladatról van szó.

Kutatás-fejlesztésnek minősül az a tevékenység, amely során a fejlesztők egy integrált térképező szoftver tervét készítették el. A munka során áttekintették a fellelhető megoldásokat, amelyekre építkezve megalkotható egy egyedi igényeknek megfelelő, a vállalat működtetésébe legjobban illeszkedő szoftver. Műszaki kihívásként jelentkezett a különböző forrásból érkező információk: digitális térképek, régi papír alapú térképek, intelligens eszközökből érkező információk, valamint hibajelentés és szerelési információk feldolgozása. A kutatók bemutatták a szakterület jelentősebb nemzetközi szereplőit, az ismert nagyobb projekteket, illetve a hazai szereplőket, valamint meghatározták a projekt folytatásához a szükséges fejlesztési irányt, kitérve a kifejlesztendő szoftver specifikációjára is.

Kutatás-fejlesztésnek tekinthető az a szoftverfejlesztés, amely során különböző forrásokból származó információk integrált kezelését megvalósító szoftvert hoztak létre az azonos témában korábban készült specifikációk alapján. A rendszer alapját nyílt forráskódú szoftver képezi, ezt felhasználva került kifejlesztésre a webes felületű szoftver, amely a különböző forrásból származó adatokat rétegekben kezeli, ezek felhasználástól függően igény szerint jeleníthetők meg a térképen. Az adatok ezen túl adatbázisba szervezettek, így kereshetőek és bővíthetőek is. A szoftveren belül az előállított tartalom nyomtatható, képként elmenthető és link is készíthető róla, ami lehetőséget ad a térkép dinamikus használatára. A műszaki bizonytalanság megoldását a jelentősen eltérő forrásokból származó információk feldolgozására, egységesítésére és egy erre alkalmas tárolási séma kialakítására alkalmas szoftver létrehozása jelenti.

A ma már széles körben elterjedt számítógépes szimuláció, a számítógépes tudásmenedzsment eszköztárával folyó munka, az üzleti hírszerzés (*business intelligence*, *competitive intelligence*), a döntéstámogató vagy az intelligens rendszerek beüzemelése és működtetése alapesetben nem minősíthető kutatás-fejlesztésnek. Szintén nem K+F az üzleti folyamatok újratervezése (*business process reengineering*), az ellátási lánc menedzsment (*supply chain management*), illetve általában a vállalati információs rendszer valamely részének informatikai kiépítése és működtetése.

A következő kritériumok azt mutatják be, hogy mi meríti ki a kutatás-fejlesztés fogalmát a szoftverfejlesztés területén, így a kutatás-fejlesztés körébe kell sorolni a következőket:¹¹

- olyan tevékenységek, melyek új elméleteket, algoritmusokat hoznak az elméleti számítástechnika területén;
- új információtechnológiai fejlesztések az operációs rendszerek szintjén, például

¹¹ 141. szakasz, Frascati Kézikönyv

programnyelvek, adatkezelési eljárások, kommunikációs szoftverek és eszközök létrehozása;

- az internet technológia fejlesztése, beleértve elsősorban az internet technológia műszaki és szoftveres alapjainak fejlesztését;
- a szoftvertervezés, fejlesztés, telepítés és karbantartás módszereinek kutatása;
- olyan új ismeretek létrehozására irányuló szoftverfejlesztés, amely előmozdítja az információvétel, átadás, tárolás, visszakeresés, kezelés vagy megjelenítés generikus fejlődését;
- valamely szoftverprogram vagy szoftverrendszer kifejlesztéséhez szükséges olyan kísérleti fejlesztés, amelynek célja a meglévő technológiai ismeretek hiányainak pótlása (de például nem beleértve egy adott szoftver-megoldás felszínre kerülő hibáinak javítását);
- a szoftvereszközök vagy szoftvertechnológiák kutatása a számítástechnika egyes speciális területein (pl. képfeldolgozás, földrajzi adatok szolgáltatása, karakterfelismerés, mesterséges intelligencia, beszédfelismerés, szakértői rendszerek).

A szoftverekkel összefüggő, rutinjellegű tevékenységek, amelyek eredményüket tekintve nem eredményeznek tudományos-műszaki fejlődést és/vagy megoldást technológiai bizonytalanságokra, nem számíthatók a kutatás-fejlesztés körébe. Ilyen tevékenységek különösen az alábbiak:

- ismert és rendelkezésre álló módszerek és szoftvereszközök telepítése és alkalmazása a vállalati szoftver- és információsrendszer-fejlesztésben (akkor is, ha egyébként új problémák megoldását szolgálják);
- a meglévő rendszerek támogatása (*support*);
- számítógépes nyelvek konvertálása és/vagy fordítása;
- felhasználói funkciók hozzáadása az alkalmazási programokhoz;
- a rendszerek hibáinak kiküszöbölése (*debugging*), vírusok elhárítása;
- a meglévő szoftver adaptációja;
- a felhasználói dokumentáció kidolgozása.¹²

Nem minősül K+F-nek egy kész, „dobozos” termék – pl. adatpiac, adatmodell stb. – megvásárlása, telepítése és rutinszerű beüzemelése, még abban az esetben sem, ha ilyen jellegű informatikai megoldást korábban a cég nem alkalmazott.

Abban az esetben viszont, ha az informatikai megoldás – pl. adatpiac, adatmodell stb. – kifejlesztése egy olyan, saját folyamat eredménye, amikor pl. a válság által különösen érintett, pénzügyi intézményi szférában azt vizsgálják, hogy a válságra hogyan tud egy szervezet hatékonyabban reagálni, bizonytalanságot kezelni, üzleti/működési kockázatot csökkenteni és kontrollálni, akkor olyan K+F tevékenységről beszélhetünk, amely alkalmazott kutatás illetve kísérleti fejlesztés. A K+F jelleget erősíti, ha mindez a belsőleg meglévő folyamatok tényleges feltárásán, szisztematikus, módszeres kutatásán alapul.

Önmagában az is K+F, ha szervezeten belüli, egymással igen korlátozottan együttműködni képes, különböző technológiai fejlettségi szinten lévő informatikai szigetek hatékonyabb együttműködését szolgáló informatikai megoldás fejlesztése történik a fentiek szerinti szisztematikus, bizonytalanságot csökkentő/kezelő tevékenység révén.

Alapkutatásról olyan elvi megoldás esetében beszélhetünk, amelynél pl. a fenti esetekben konkrét, működő szervezetre való alkalmazhatóság igazolása/fejlesztése egy következő

¹² Frascati Kézikönyv

fázisban történik.

Ha valaki olyan algoritmust vagy szoftvert fejleszt, amellyel egy korábban már létező probléma hatékonyabban megoldható, és létezik feloldani kívánt tudományos-technológiai bizonytalanság, az K+F-nek minősül.

Kutatás-fejlesztésnek minősül például az a leltározási rendszer-specifikáció, amelynek célja, hogy mind a tárgyi eszközök mind a személyek naprakész leltározása megvalósuljon, kiküszöbölve a hagyományos leltározás hátrányait (hibásan bevitt adatok, lassú folyamat), így hatékony és gyors műveleteket tegyen lehetővé. Újdonságnak minősül a leolvasó és a tárgyi eszköz nyilvántartó rendszer közötti adatforgalmat bonyolító civil mobil kapcsolat. Műszaki bizonytalanságokat is megfogalmaz a projekt, amelyek feloldására mérésekkel alátámasztottan kísérletet is tesz. Mivel a projekt eredményei olyan új tudományos és műszaki eredményt testesítenek meg, melyek a jelenlegi tudományos és műszaki ismeretanyagunk egészét bővítik, ezért a projekt ipari vagy alkalmazott kutatásnak minősül.

Jól szemlélteti a K+F körébe tartozó és abból kizárható tevékenységek közötti különbségeket egy másik projekt, mely szintén leltározási rendszer-specifikáció kidolgozására törekszik, azonban csupán a műszaki háttér általános ismertetését végzi el, a szabványok rövid összefoglalásával, az alkalmazási területek példaként keresztül történő bemutatásával, a költségek különböző megvalósítási módszerek típusonkénti megadásával hasonlítja össze a hagyományos vonalkód technika műszaki és gazdasági jellemzőit. A projekt azért nem minősülhet K+F-nek, mert az ismert lehetőségek közül csupán felsorolja a felhasználhatókat, nem törekszik új kialakítására, kiértékeli a bevezetés lehetőségeit, pl. egy SWOT analízis vagy STEEPLE elemzés segítségével. Mindezek összegyűjtése azonban nem tartalmaz újszerű elemet, illetve olyan műszaki bizonytalanságot, amelynek feloldására törekedni kellene. A projekt csak a meglévő ismeretanyag bemutatására szorítkozik, új ismeretanyagot nem tár fel, így nem felel meg a kutatás-fejlesztés definíciójának.

Ma már számos termék és szolgáltatás alapvető elemét képezik a működtető/szabályozó szoftverek. Ezen szoftverek fejlesztése a termék vagy szolgáltatás módszeres fejlesztésének integráns részét képezik, így K+F-nek tekintendők. Pl. egy újonnan fejlesztett robot irányító szoftvere.

A kutatás-fejlesztésnek az egyéb tudományos-műszaki tevékenységektől való megkülönböztetése nehézségekbe ütközik, ha egyazon intézményen belül többféle tevékenység folyik. Az olyan vállalkozások, melyeknek kutatás-fejlesztés a főtevékenysége, de végeznek másodlagos, nem kutatás-fejlesztés jellegű tevékenységeket is, ez utóbbi tevékenységeket akkor kell kutatás-fejlesztésnek tekinteni, ha a főtevékenység érdekében merülnek fel. Ha a másodlagos tevékenységek nem a kutatás-fejlesztési igények kielégítésére szolgálnak, nem tekinthetők kutatás-fejlesztésnek. Azon vállalkozások esetében, melyek fő tevékenysége valamely kutatás-fejlesztéshez kapcsolódó tudományos tevékenység (ekként nem kutatás-fejlesztés), de végeznek kutatás-fejlesztés jellegű feladatokat is, a két tevékenységet külön kell választani.¹³ Ilyen lehet például az oktatási intézményekben folyó, a kutató-fejlesztő munkától elválasztható tudományos tevékenység.

2.2.4. Egyéb ipari tevékenységek

A kutatás-fejlesztésbe nem tartozó egyéb ipari tevékenységek közé számos további fontos tevékenység, és a termeléshez kapcsolódó műszaki tevékenység is tartozhat.¹⁴ Ilyenek például a kereskedelmi hasznosítási feladatok, valamint mindazok a nem kutatás-fejlesztés körébe tartozó tudományos, műszaki és pénzügyi lépések, melyek az új vagy továbbfejlesztett

¹³ 102. szakasz, Frascati Kézikönyv

¹⁴ 78-83. szakasz, Frascati Kézikönyv

termékek vagy szolgáltatások előállításához szükségesek. Ilyenek tipikusan a technológia kereskedelmi úton való megszerzése, a felszerelés/felszerszámozás és műszaki előkészítés, az ipari célú tervezés, az egyéb tőkeszerzés, a termelés megindítása, nullszéria gyártása és a termékmarketing. A prototípus kifejlesztése addig a pillanatig, amíg a továbbfejlesztés a cél, K+F-nek minősül. Ebben az értelemben a prototípus kifejlesztésnek részét képezi egy bizonyos prototípus, vagy prototípus változatok létrehozása, és ezeknek üzemi és felhasználói területen történő tesztelése, az alkalmazási tapasztalatok visszacsatolása az adott termék vagy szolgáltatás továbbfejlesztése érdekében, a végleges prototípus elkészítéséig. Általában minél jelentősebb egy kutatás-fejlesztési eredmény újdonságtartalma (originális innovációk) és minél szélesebb célpiacra irányul, annál nagyobb jelentősége van a prototípusok fejlesztési célú felhasználói tesztelésének.

A prototípus kereskedelmi célú tesztelése, fogyasztói tesztek végzése alapesetben nem K+F tevékenység.

Egy gyártani kívánt termék prototípusáról másolat készül, melyeket aztán szétesztanak a fogyasztók egy csoportjának tagjai között, reakcióik tesztelése céljából. Néhány fogyasztó jelzi a termék működésével járó zajjal kapcsolatos véleményét, a probléma megszüntetése érdekében további munkálatok elvégzésére kerül sor. Ha ez a már meglévő prototípus rutinszerű átállítását jelenti csupán (vagyis nincs tudományos vagy technológiai bizonytalanság), akkor nem tekinthető K+F-nek, ha viszont alaposabb változtatásra van szükség (vagyis van megszüntetésre váró tudományos vagy technológiai bizonytalanság), akkor K+F-ről beszélhetünk.¹⁵

Műszaki projekt esetén a tevékenység célja gyakran a termékek gyártmányfejlesztése és a kapott adatok kiértékelése. A kutatás-fejlesztésbe sorolandó, és az abba nem tartozó tevékenységek elhatárolásának alapvető szempontja az, hogy a tevékenységekben fellelhető-e az újszerűség és valamely tudományos vagy műszaki bizonytalanság feloldásának számottevő eleme. A termékek receptúrájának és a gyártástechnológiájának kidolgozása olyan fejlesztési feladatot jelenthet, amelynek megoldása nem nyilvánvaló az érintett terület alapvető tudományos ismeretanyagában és technikájában jártas személy számára. Az eredmények kiértékelése a folyamat részét képezi. A projekt ezért kísérleti fejlesztésnek minősül.

A kutatás-fejlesztés körébe nem tartozó termelés és kapcsolódó műszaki tevékenységek közé tartozik a már kifejlesztett, piackész árucikkek és szolgáltatások ún. kísérleti modelljének létrehozása és rendszeres előállítása, termelése, valamint az áruk és szolgáltatások elosztása.

Különös helyzet áll elő olyan projektek esetében, ahol a fő cél egy gép kifejlesztése a versenytársak gépei teljesítmény-összehasonlító tesztvizsgálatainak eredményeire támaszkodva. A fejlesztés szerves részét alkotja tehát a versenytársak által gyártott gépek, szerszámok megismerése, lehetőség szerint tesztek, elemzések végzésével. A tesztek célja a teljes konstrukció vizsgálata, az alkatrészek élettartam vizsgálata és a gép működésének vizsgálata. Ezen túlmenően azonban a saját gépek fejlesztése is megtörténik.

Ebben az esetben a versenytársak gépein elvégzett összehasonlító tesztvizsgálatok olyan rutin vizsgálatok, amelyek meglévő technikák felhasználásával végzett információgyűjtésnek tekintendők már meglévő megoldásokról, így tehát új megoldást nem eredményeznek, ezért azok önmagukban nem minősülnének kutatás-fejlesztési tevékenységnek.

A prototípusok tesztelése viszont kísérleti (pre-kompetitív) fejlesztés kategóriába tartozik, mivel a tesztvizsgálatok célja a prototípus megfelelőségének és megbízhatóságának értékelése, ami adott esetben a prototípus konstrukciós módosításához, azaz új megoldás megalkotásához is vezethet. Ezt szem előtt tartva, a gép kifejlesztésére irányuló projektnél a gép tesztelése kísérleti (pre-kompetitív) fejlesztésnek minősül, ha a kutatásból és/vagy a gyakorlati tapasztalatból szerzett ismeretanyagból merítve új anyagok, termékek, eszközök előállítására, új eljárások, rendszerek bevezetésére, valamint a már előállított vagy bevezetett ilyen termékek, eszközök lényeges továbbfejlesztésére törekszik.

¹⁵ Adaptáció a *Guidelines on the Meaning of Research and Development for Tax Purposes (5 March 2004)*. 9.o. példája alapján. http://www.bis.gov.uk/assets/biscore/corporate/migratedd/publications/n/new_rd-guidelines-2004.pdf/2012. május 17-i letöltés.

Az élelmiszeriparban működő megrendelő arra a problémára keresett megoldást, hogy a beérkező nyersanyag mennyisége bizonytalan, nehezen becsülhető, ezért a tervezés, logisztikai szabályozás a feldolgozó kapacitás függvényében nem kielégítően megoldott, valamint a mennyiséghez hasonlóan az átvett anyag minősége is bizonytalan, nem becsülhető és tervezhető megbízhatóan. E problémák és hiányosságok azonban alapvetően olyan technológiai-üzletszervezési bizonytalanságok, amelyek a technika tevékenység ellátásakor aktuális színvonala mellett nem igényeltek tudományos eszközöket, hiszen a vállalatirányítás és üzemszervezés általánosan alkalmazott módszertana megoldást biztosított: a vállalatirányítási szakma a tanulmány elkészítésének időszakában már széles körben kínált a megrendelő folyamataira tetszőlegesen illeszthető szoftvermegoldásokat, illetve az ilyen jellegű nehézségek leküzdésére standardizált ügyviteli megoldások álltak rendelkezésre.

Kutatás-fejlesztési tevékenységnek tekinthető az a munka, amelynek során a cél a beszerzési tevékenység hatékonyság, a termékpotenciál és működési eredményesség javítása, a regionális rendszerektől érkező adatokra épülő döntéstámogató üzleti intelligencia megvalósítása. A kutatás során részletesen és példákkal illusztrálva mutatták be a fejlesztés alapját képező termék teljesítmény-elemzési koncepciót, és összefoglalták a beszerzés elemzés igényét, az elemzéshez szükséges adatok rendelkezésre állását, amit követően ismertették a fejlesztendő informatikai rendszert és a rendszer validációs folyamatait. A módszeres fejlesztő munka a beszerzési tevékenység termékteljesítmény alapú támogatásával kapcsolatban fennálló műszaki bizonytalanság megoldásában érhető tetten, amely során a témában járatos szakember számára nem nyilvánvaló eszközökkel törekedtek új és előzmény nélküli megoldások kidolgozására a beszerzési tevékenység hatékonyságának növelése érdekében.

2.2.5. Igazgatási-ügyviteli és egyéb kiegészítő tevékenységek

Az igazgatási-ügyviteli és egyéb kiegészítő tevékenységek a közvetlenül kutatás-fejlesztést finanszírozó, illetve a közvetett módon kutatás-fejlesztést támogató tevékenységekre oszthatók. A közvetlenül kutatás-fejlesztést finanszírozó tevékenységek a kutatóhelyek számára juttatott kutatás-fejlesztési pénzalapok képzése, kezelése és elosztása, melyek nem tartoznak a kutatás-fejlesztésbe. A közvetett módon kutatás-fejlesztést támogató tevékenységek önmagukban nem minősülnek kutatás-fejlesztésnek, csupán a kutatások feltételeihez járulnak hozzá. Ilyenek például a rezsi jellegű, a könyvekben nem aktiválható szállítási, raktározási, takarítási, javítási, karbantartási és biztonsági tevékenységek, valamint a központi pénzügyi, személyzeti ügyviteli tevékenységek. A kutatási infrastruktúra karbantartása – amennyiben a K+F projekt rezsijét képezi – K+F tevékenységnek minősül. A szolgáltatások körébe tartozó projektekből azok számítanak kutatás-fejlesztésnek, amelyek új ismereteket eredményeznek, vagy a meglévő ismeretanyagot új alkalmazások megtervezésére használják.¹⁶

2.2.6. Határesetek

Az alábbi táblázat a kutatás-fejlesztésbe tartozó és az abból kizárt tevékenységek határeseteit mutatja be:

Tevékenység megnevezése	Besorolás	Megjegyzés
Prototípus előállítás	kutatás-fejlesztés	A tevékenység mindaddig kutatás-fejlesztés, amíg az előállított prototípus(ok) nem

¹⁶ 146. szakasz, Frascati Kézikönyv

		kerülnek kereskedelmi forgalomba vagy üzemi hasznosításba.
Próbaüzem	kutatás-fejlesztés	Mindaddig, amíg a próbaüzem során előállított termék nem kerül kereskedelmi forgalomba vagy üzemi hasznosításba.
Ipari tervezés	megosztva a kutatás-fejlesztés és nem kutatás-fejlesztés között	Műszaki tervrajzok készítése a kutatás-fejlesztési folyamatba abban az esetben tartozik bele, amíg céljuk nem termelési/szolgáltatási folyamathoz, hanem K+F tevékenységhez kötődik.
Üzemszervezés és felszerelés	megosztva a kutatás-fejlesztés és nem kutatás-fejlesztés között	Az új termékek vagy eljárások kifejlesztését célzó visszacsatoló üzemszervezés és szerszámozás beleszámít, a termelési célú nem.
Próbagyártás	megosztva a kutatás-fejlesztés és nem kutatás-fejlesztés között	Beleszámít, ha új termékek vagy eljárások teljes körű tesztelésére irányul, minden más kapcsolódó tevékenység kizárandó.
Értékesítés utáni szolgáltatás és hibaelhárítás	nem kutatás-fejlesztés	Kivéve a visszacsatoló tevékenységeket, melyek kutatás-fejlesztésnek minősülnek.
Szabadalmi eljárás	nem kutatás-fejlesztés	A szabadalmi eljárással összefüggő adminisztratív és jogi eljárás csak abban az esetben a kutatás-fejlesztés része, ha közvetlenül kapcsolódik folyamatban lévő kutatás-fejlesztési projekthez.
Rutinszerű vizsgálatok	nem kutatás-fejlesztés	Még akkor sem tartoznak a kutatás-fejlesztésbe, ha a kutató személyzet tagjai végzik.
Adatgyűjtés	önmagában nem kutatás-fejlesztés	Kivéve, ha a kutatás-fejlesztési munka szerves részét alkotja
A szabályozások betartását ellenőrző állami vizsgálatok	nem kutatás-fejlesztés	Az ellenőrzés nem része az új termékek, eljárások létrehozása során szükséges ellenőrzési rendszernek.

Forrás: OECD, Frascati Kézikönyv

A kereskedelmi célú fejlesztési tevékenységek minősítése

A kereskedelmi célú fejlesztési tevékenységek kutatás-fejlesztési státuszának megállapítása során abból kell kiindulni, hogy amennyiben az elsődleges cél valamely termék, szolgáltatás vagy eljárás további fejlesztése, akkor az a kutatás-fejlesztés meghatározás szerinti körbe esik.¹⁷ Ha azonban az adott termék, szolgáltatás, eljárás már véglegesnek tekinthető, és a tevékenység célja a piac bővítése, a termelést, szolgáltatást közvetlenül megelőző tervezés vagy a termelési, ellenőrzési rendszer zökkenőmentes bevezetése, akkor ezen tevékenység nem tekinthető kutatás-fejlesztésnek.

A fejlesztési tevékenységek K+F-ként történő minősítése során az elhatárolás lényegi kérdése, hogy az adott termék/szolgáltatás befejezettek tekinthető-e, megszűntek-e a tudományos-technológiai bizonytalanságok. Ha igen, akkor a fejlesztés már nem K+F. Fontos komponens az is, hogy a fejlesztéshez tartozó további – bevezetési, piacfejlesztési stb. – tevékenységek célja már nem az új ismeretek szerzése, tudományos-műszaki bizonytalanságok feloldása, ezért azok már nem K+F tevékenységek.

A bankszférában Magyarországon aktívan tevékenykedő cég, amikor felmérést készít a meglévő és működő hitelezési eljárásról, azzal a céllal, hogy más országokban azt hogyan lehetne alkalmazni, akkor e tevékenység nem tekinthető kutatás-fejlesztésnek, hiszen az eljárás már véglegesnek tekinthető, és a tevékenység célja a piac bővítése, a szolgáltatás megindulását közvetlenül megelőző tervezés vagy a rendszer zökkenőmentes bevezetése. Itt tehát csupán a hitelezési tevékenységre vonatkozó felméréséről és összehasonlító elemzéséről van szó.

Ha viszont az adott cég olyan kockázatkezelő rendszert dolgoz ki, amely bankcsoport szinten segíti a döntéshozást, akkor már kutatás-fejlesztési tevékenységről beszélhetünk. Ebben az esetben a tudományos bizonytalanságot az adott különböző országok kockázatkezelő rendszerében fellelhető logikai különbségek meghatározása, az újszerűséget a minősítő módszertanok kialakítása jelenti, amely során fontos a helyi törvényi szabályozások és piaci trendek, belső banki szabályozások országspecifikus tényezőinek figyelembevétele. A projekt keretében sort kell keríteni a fent említett helyzetelemzésre, valamint ennek eredményeire támaszkodó következtetések és javaslatok megtételére is. Jelen esetben az elsődleges cél tehát újszerű, lényegesen fejlettebb, iteratív megközelítéssel tervezett pénzügyi, elektronikus banki szolgáltatás kialakítása a meglévő szolgáltatások továbbfejlesztésével, így kísérleti fejlesztésnek tekinthető.

A prototípusok tervezése, szerkesztése és vizsgálata kutatás-fejlesztés.¹⁸ Ha azonban a prototípuson minden szükséges módosítás elkészült, valamint a tesztelés is lezajlott, a további tevékenységek már nem tartoznak a kutatás-fejlesztésbe. A kísérleti üzemek megtervezése és működtetése mindaddig a kutatás-fejlesztés részét alkotja, amíg elsődleges célja új ismeretek szerzése, műszaki és egyéb adatok gyűjtése.

Egy új termékmodell fejlesztése mindaddig K+F-nek tekinthető, amíg a fejlesztést lényeges műszaki és/vagy tudományos jellegű bizonytalanságok jellemzik. Az új designnal kiadott régi termék áttervezése ezért alapesetben nem K+F, mindazonáltal ha az új design kialakításához tudományos tevékenységet kell végezni, pl. új anyagokat kell fejleszteni, akkor az új anyag fejlesztése a design tevékenységgel együtt már K+F tevékenységnek tekinthető. Ugyanilyen megközelítésben minősíthetők az ergonómiai szempontú fejlesztési tevékenységek is.

A kísérleti üzem kutatás-fejlesztési feladatai közé tartozik egyebek mellett a hipotézisek értékelése, az új gyártmányformulák elkészítése, az új késztermékek specifikációinak meghatározása, az új eljárásokhoz szükséges berendezések tervezése, valamint üzemeltetési utasítások készítése az új eljárásokhoz.¹⁹ A kísérleti szakasz lezárulta után – amint az üzem

¹⁷ 111. szakasz, Frascati Kézikönyv

¹⁸ 114-115. szakasz, Frascati Kézikönyv

¹⁹ 116-117. szakasz, Frascati Kézikönyv

kereskedelmi termelési egységgé alakul át – tevékenysége már nem tekinthető kutatás-fejlesztésnek. A próbagyártás az új termékek gyártásbeindítási²⁰ szakasza, mely általában nem tekinthető kutatás-fejlesztésnek, kivéve, ha új termelési és műszaki megoldásokkal jár, mert ebben a szakaszban a fő cél már nem a termék további fejlesztése, hanem az üzemszerű termelési folyamat beindítása.²¹ A hibakeresés és -elhárítás az adott berendezésben vagy eljárásban rejlő hibák kiderítését jelenti, és a vizsgálat csak a meglévő berendezések és eljárások kisebb módosítását kívánja meg, így e tevékenység nem tekinthető kutatás-fejlesztésnek.²² Ugyanakkor, ha egy új termék fejlesztés közben kiderülő hibáinak felderítéséről van szó, az K+F-nek minősül.

A visszacsatoló kutatás-fejlesztés körébe azon feladatok tartoznak, melyek az új termékek termelőegységhez kerülése után merülnek fel.²³ Ennek oka lehet, hogy a gyártási fázisban továbbra is megoldásra várnak egyes műszaki problémák, s ezek között lehetnek olyanok is, melyek további kutatást igényelnek. Így a visszacsatoló kutatást teljes egészében kutatás-fejlesztésnek kell tekinteni. Az ipari tervezési munkák döntő többsége a termelési folyamathoz kapcsolódik, s ekként nem tekinthető a kutatás-fejlesztés részének.²⁴ Azonban az új termékek és eljárások kifejlesztéséhez, valamint ezek megvalósításához szükséges eljárások, műszaki specifikációk és üzemeltetési jellemzők meghatározását segítő tervek és rajzok elkészítése a kutatás-fejlesztés körébe tartozik.

A felszerelés és üzemszervezés fázisába tartozik az alkatrészek első ízben való felhasználása, valamint a berendezések felszerelése és installálása a tömegtermelésre.²⁵ A felszerelés és üzemszervezés a legtöbb esetben a termelési folyamat része, így nem tekinthető kutatás-fejlesztésnek. Ha azonban ez a tömegtermelésre való felszerelési folyamat újabb kutatási feladatokat (például a gyártógépek és szerszámok fejlesztését, a termelési, minőségellenőrzési eljárások módosítását, vagy új módszerek fejlesztését) kíván meg, akkor az így (új fejlesztési, ismeretszerzési céllal) megkezdett tevékenységeket kutatás-fejlesztésnek kell tekinteni.

A klinikai vizsgálatok során a klinikai próba 1., 2., és 3. fázisát kutatás-fejlesztésnek kell tekinteni.²⁶ A klinikai próba 4. szakaszát, mely további teszteléseket igényel, de már az adott szer vagy kezelés gyártásának engedélyezése után, csak akkor minősül kutatás-fejlesztésnek, ha az utóbbi vizsgálatok során kiderült, hogy további, új tudományos vagy műszaki eredményeket hoznak, és azokat a tudományos módszeresség szerint rögzítik (pl. publikálják, kutatási jelentést készítenek róla stb.).

A társadalomtudományi kutatások minősítése

A társadalom- és humántudományokra is érvényes, hogy a jól kimutatható újszerűség és valamely tudományos és/vagy műszaki bizonytalanság megszüntetése a kritérium a kutatás-fejlesztés és a kapcsolódó tevékenységek közötti határvonal kijelöléséhez.²⁷ A rutinjellegű kapcsolódó tevékenységek csak abban az esetben sorolhatók a kutatás-fejlesztésbe, ha azok

²⁰ Itv. 4. § 1. ce) pont

²¹ 120-121. szakasz, Frascati Kézikönyv

²² 122. szakasz, Frascati Kézikönyv

²³ 123. szakasz, Frascati Kézikönyv

²⁴ 124-125. szakasz, Frascati Kézikönyv

²⁵ 126-129. szakasz, Frascati Kézikönyv

²⁶ 130. szakasz, Frascati Kézikönyv

²⁷ 143-144. szakasz, Frascati Kézikönyv

egy meghatározott kutatási projekt előmozdítását közvetlenül szolgálják. Az olyan projektek, melyek bevált módszereket alkalmaznak, vagy ismert társadalomtudományi tényeket a tudományos kutatásra jellemző módszeres eljárások nélkül használnak fel a probléma vizsgálatában, nem minősíthetők kutatásnak.

Kutatás-fejlesztésnek minősülhet az a kutatás, amelynek tárgya szervezeti konfliktusok kezelése, illetve potenciális veszélyforrások meghatározása az egyes munkakörökben. A konkrét esetben a projekt megvalósítása során jelentős mennyiségű adatot vesznek fel a kutatási kérdésnek megfelelően kialakított szakszerű és újszerű pl. multiparadigmikus módszertannal, ezeket a kvalitatív és kvantitatív adatokat módszeresen áttanulmányozzák, majd kielemezik, továbbá munkakör-specifikusan meghatározott konfliktusok tekintetében más szervezetek számára is hasznosítható, megalapozott következtetéseket vonnak le, tehát újszerű megállapításokat tesznek, új ismeretekre tesznek szert, amely egyértelműsíti, hogy ez az eljárás megfelel az alkalmazott kutatás törvényi definíciójának.

Nem minősíthető kutatás-fejlesztésnek a szakirodalom ismertetése. A jogszabályi definíció szerint egy kutatásnak elengedhetetlen jellemzője, hogy az „új tudásanyag megszerzésére irányul”, s a szakirodalom egyszerű áttekintésétől és abból cégspecifikus ismeretek kiemelésétől ilyen tudás nem várható, ezen munkák általában nem minősíthetők kutatás-fejlesztésnek. Van azonban néhány kivétel is. Egy szakirodalom feldolgozást tartalmazó projekt, amennyiben széles körben értékeli is az ismertetett nézeteket, magyarázatokat, kiegészítéseket ad, ütközteti a szerzők állásfoglalásait, rámutat egyes felfogások problémáira, kutatás-fejlesztésnek minősülhet, feltéve, ha a kiegészítések, összehasonlítások és problémaelemzések olyan mélységűek, hogy jelentős mértékben bővítik a témában rendelkezésünkre álló tudásanyagot.

Egy vállalkozás által megrendelt kutatás a környező országok adórendszerének összehasonlítására irányul. A tevékenység a kutatási jelentés alapján nem tekinthető kutatás-fejlesztésnek, mivel a megbízó egy szintetizáló, leíró dokumentumot készített, amely igen hasznos ismeretanyagot tartalmazott, de újdonságtartalma nem volt a jog- vagy a gazdaságtudományok területén, mivel e témakörrel számos szakirodalmi cikk, könyv, könyvfejezet, PhD értekezés foglalkozott. A különböző országok adórendszerének rövid ismertetése anélkül, hogy azokat építő módon összehasonlíttaná a magyarral, vagy bármilyen olyan megállapítást tenne, ami legalább a megbízó szintjén újdonságként, új ötletként használható lenne, nem old fel tudományos bizonytalanságot, és nem bővíti a meglévő ismeretanyagot.

A társadalomtudományi kutatások még ma is jelentősen alacsonyabb költségekkel végezhetők, ugyanakkor számos, az elmúlt évtizedekben felgyorsult változás (pl. a vállalat-kutatóhely kapcsolatok jelentőségének növekedése, az informatikai technológiák – és így a társadalomtudományi kutatás formalizáltságának – terjedése, a tudományterületi konvergenciák, a gazdaság és társadalom megújulási folyamatainak gyorsulása stb.) indokolttá teszi a társadalomtudományi kutatások területén is a határvonalak világos kijelölését. A minősítésnek alapvető feladata ezekben az esetekben az újdonságkritérium szigorú és következetes alkalmazása, hangsúlyosan törekedve az öncélú kutatások minősítésének elutasítására.

Az új ismeretek szerzésére irányuló munka akkor tekinthető kutatás-fejlesztésnek, ha elsődleges célja tudományos mércével mérve is értékelhető új eredmények létrehozása. Így például a közvéleménykutatás vagy a piackutatás nem kutatás-fejlesztés, a kutatási módszertan, magyarázó modell első kifejlesztése viszont igen, különösen abban az esetben, ha várható, hogy a tudományos közvélemény hivatkozik az adott módszertanra, hasznosítja az adott módszert. Ugyanez a kritérium lényeges a létrehozott új eredmények tekintetében is, azaz ha a tudományos közvélemény adott létrejövő eredményt várhatóan újnak, és tudományos szempontból relevánsnak tekint, akkor kutatás-fejlesztésnek minősül. Azon tevékenységek, melyekbe beépülnek a fentiek szerinti K+F-nek minősíthető tevékenységek eredményei, önmagukban nem tekinthetők K+F-nek.

A piackutatás kutatás-fejlesztési szempontból való megítélése igen bonyolult témakör, melynek nehéz egyértelműen kijelölni a határait. Legegyszerűbb talán úgy megközelíteni, hogy ha egy piackutatási projekt során a kutatók a hagyományos piackutatásokétól eltérő területeken, eltérő módszerekkel vizsgálódnak és céljaikra adaptálják az adott szakterület módszereit, s szélesebb kör számára is újszerű eredményekhez, tudáshoz jutnak, akkor kutatás-fejlesztési tevékenységről beszélhetünk.

Különbséget kell tehát tennünk például egy adott szolgáltatás lehetséges áraival kapcsolatos piackutatás és egy új módszerekkel vagy új területet vizsgáló projekt között. Mivel a törvény szerint az alkalmazott kutatás célja, „hogy az így megszerzett tudásanyag felhasználható legyen új termékek, eljárások vagy szolgáltatások kifejlesztéséhez”, így az árvizsgálat eredménye, melyet egyszerű kérdőívek összeállításával és lekérdezésével hajtanak végre csupán az árpolitika kialakítására használható fel, nem minősíthető kutatás-fejlesztésnek, még akkor sem, ha ezen eredmények alapján javaslatot tesznek a cég árstratégiájának kialakítására. Ha viszont olyan újszerű megállapításokra jutnak, mely később széleskörűen alkalmazhatóvá válik e tudományterületen, vagy újszerű módszertannal végzik a piackutatást, akkor kutatás-fejlesztésnek tekintendő az elvégzett tevékenység.

Szintén a piackutatás témakörébe tartozó példa lehet egy autóbusz-közlekedési hálózat utasforgalmi felülvizsgálata és elemzése. Annak ellenére, hogy a projekt során tételes utasszámláláson alapuló elemzések készülnek, és nagy hangsúlyt fektetnek a torzító tényezők kiküszöbölésére is, de olyan javaslatok nem születnek, amelyek az adott tudományterület számára újdonságtartalmat jelentenének vagy fejlődést biztosítanának, így nem minősíthető kutatás-fejlesztésnek. Akkor lenne kutatás-fejlesztésnek minősíthető a projekt, ha az alkalmazott módszereknek újdonságtartalma lenne, alkalmaznák új elméletek vagy javaslatok megalkotásához és túlmutatna az egyszerű táblázatos kimutatásokon, adatelemzések végrehajtásán és diagramkészítésen. Így csupán egyszerű üzletviteli tanácsadás, utasszámlálás, forgalomelemzés, mely értelemszerűen nem minősülhet kutatás-fejlesztésnek.

Nem minősül kutatás-fejlesztésnek azon humánerőforrás-gazdálkodási területen teljesítményértékeléssel foglalkozó projekt, amelynek legfőbb célja egy – a munkavállalók folyamatos monitorozását lehetővé tevő – az adott cég szabályzataival és tevékenységi körével összhangban lévő teljesítményértékelő rendszer (TÉR) megalkotása. Abban az esetben, ha a projekt célja új, a rendelkezésre álló adatok és kiértékelési szempontok alapján a meglévő módszereknél hatékonyabb juttatási rendszer kidolgozása és hozzá tesztalkalmazás fejlesztése, a projekt kutatás-fejlesztésnek tekinthető, feltéve, ha ismerteti az új hipotéziseket, módszereket, algoritmusokat és kidolgozásuk menetét. Tehát az aktuálisan működő jutalékrendszert feltérképezi az alkalmazottakkal lefolytatott interjúk segítségével, továbbá leírja a tervezett alkalmazás fejlesztésének menetét, az üzemeltetésével kapcsolatos igényeket és annak költségvetését. Az alkalmazás kidolgozását bizonyíthatja egy felhasználói kézikönyv is, amely ismerteti a projekt keretén belül kifejlesztett teszt alkalmazás felhasználóknak szánt ismeretanyagát. Tehát olyan új szoftver került kifejlesztésre, amely új tudásanyagon alapuló jutalék kalkulációs módszertant alkalmaz, ezért alkalmazott kutatásnak minősül a tevékenység.

Az egyik magyarországi történelmi borvidéken működő megrendelő és a kutató közötti szerződés alapján a kutatás új termékek piacra vezetését megelőző innovációs termékfejlesztési tudás összefoglalására irányult, amely egyrészt magában foglalta a szőlőterületeinek történelmi bemutatását, másrészt a piaci igényeknek megfelelően ismertette a bortermelés kulturális és technológiai történelmi alapjait is. Az elkészült tanulmány részletes elméleti megalapozó, elemző munkát igényelt, azonban ez nem jelentett többet szakirodalmi feldolgozásnál, amely bár a megrendelő számára hasznos információkat jelentett, az általános tudásanyagot nem bővítette. A régi technológiák, borkészítési módszerek bemutatása azoknak a jelenben való felhasználási lehetőségeinek újszerű megoldásaira irányuló javaslatai hiányában a kutatás nem volt alkalmas új termékek, eljárások vagy szolgáltatások kifejlesztésére, és nem jelentett jelentős javulást a már meglévő termékekben, eljárásokban vagy szolgáltatásokban, ezért a tevékenység nem tekinthető kutatás-fejlesztésnek.

A társadalomtudomány területén, ha egy kutatási tanulmány kizárólag a kutatás átfogó célkitűzéseit írja le, a megrendelő vállalathoz kapcsolódás, valamint K+F jellegű célkitűzések, bizonytalanságok megfogalmazása nélkül, az nem tekinthető K+F-nek. Mindemellett szükséges a tudomány aktuális állásának leírása, összefoglalása, kiindulópontként történő rögzítés is. Ha az elvégzett kutatás leíró jellegű, az eredmények összegzése történik meg, azonban fejlesztési javaslatok, innovatív elemek összefoglalása, az eredmények fejlesztési célú interpretációja nem olvasható a tanulmányban, a vizsgálat tárgyát képező projekt üzletviteli tanácsadásnak tekinthető. Ezt alátámaszthatja az, ha nem jelenik meg a kutatásban a módszeres célkialakítás, a tudományos bizonytalansági kérdések, az újdonságok iránti igény, amely később más szervezet számára is hasznosítható lehet, továbbá ha a módszertan leírása és felépítése is hiányos.

2.3. A kutatás-fejlesztés típusainak meghatározása, alapkutatás, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés jellemzése

Az innovációs törvény alapján a kutatás-fejlesztés típusát tekintve lehet alapkutatás, alkalmazott kutatás és kísérleti fejlesztés. A kutatás-fejlesztés típusainak meghatározásakor minden esetben az innovációs törvény rendelkezései az irányadók, a Frascati Kézikönyv definícióinak és további értelmezéseinek az idézése csupán a jobb tájékozódást szolgálja.

Alapkutatás

Az innovációs törvény értelmében az alapkutatás kísérleti vagy elméleti munka, amelyet elsősorban a jelenségek vagy megfigyelhető tények háttérével kapcsolatos új ismeretek megszerzésének érdekében folytatnak, anélkül, hogy kilátásba helyeznék azok gyakorlati alkalmazását vagy felhasználását.²⁸

A Frascati Kézikönyv szerint az alapkutatás abból a célból elemez tulajdonságokat, struktúrákat és kapcsolatokat, hogy hipotéziseket, elméleteket állítson fel, vagy törvényszerűségeket állapítson meg és ezeket igazolja, azonban nem célja az elért eredmények gyakorlati hasznosítása.²⁹

A gyakorlati alkalmazás kizárása azért fontos, mert a kutatásokat végzők az ilyen jellegű tevékenységek során még nem rendelkeznek ismeretekkel az alkalmazási lehetőségekről. A tiszta alapkutatás a tudományos ismeretanyag gyarapítását célozza anélkül, hogy konkrét gazdasági vagy társadalmi haszon elérése cél lenne.³⁰ A tiszta alapkutatásnak nem tárgya az eredmények gyakorlati problémák megoldására való alkalmazása vagy szektorokhoz transzferálása. Ezzel szemben a célzott alapkutatások motivációja olyan általános új ismeretanyag létrehozása, melyről valószínűsíthető, hogy alapul szolgálhat jelenlegi vagy jövőbeli problémák megoldására.

Alkalmazott kutatás

Az innovációs törvény szerint az alkalmazott kutatás tervezett kutatás vagy kritikus vizsgálat, amelynek célja új ismeretek és szakértelem megszerzése új termékek, eljárások vagy szolgáltatások kifejlesztéséhez, vagy a létező termékek, eljárások vagy szolgáltatások jelentős mértékű fejlesztésének elősegítéséhez. Magában foglalja az alkalmazott kutatáshoz – különösen a generikus technológiák ellenőrzéséhez – szükséges komplex rendszerek összetevőinek létrehozását is, a prototípusok kivételével.³¹

A Frascati Kézikönyv meghatározása alapján alkalmazott kutatás az alapkutatás eredményeinek lehetséges hasznosítását, vagy valamely előre kitűzött cél eléréséhez új módszerek vagy eljárások meghatározását szolgálja.³² E kutatás bizonyos konkrét problémák megoldása érdekében egyaránt kiterjed a meglévő tudományos ismeretanyag számbavételére és annak céltudatos bővítésére. Az alkalmazott kutatással szembeni elvárás, hogy annak

²⁸ Itv. 4.§ 1. a)

²⁹ 241. szakasz, Frascati Kézikönyv

³⁰ 243-244. szakasz, Frascati Kézikönyv

³¹ Itv. 4.§ 1. b)

³² 246. szakasz, Frascati Kézikönyv

eredményei közvetlenül csak egyetlen vagy korlátozott számú termék, eljárás, módszer vagy rendszer esetében legyenek hasznosak.

Alkalmazott kutatásnak minősült az a kutatás, amelyet biztosítási területen működő társaság árvízi eloszlások eddigittől eltérő új generációjának kidolgozása témában rendel meg. A két vizsgált árvízi öblözet lehatárolását az előző év kutatási anyagában szereplő digitális terepmodellek alapján végzik el, továbbá részletesen megvizsgálják az öblözeteket szegélyező folyószakaszok hidrológiai viszonyait, a kutatás központi része az öblözetek elöntésének hidraulikai modellezése és veszélytérképezése. Az elvégzett munkában újszerű elemként jelenik meg a projekt célkitűzése, elöntési hidraulikai modell bemenő adatainak meghatározása során alkalmazott módszerek, és a kapott eredményekben, amelyek összességében jelentős előrehaladást jelentenek a rendelkezésre álló tudományos ismeretekhez viszonyítva, mivel a modellépítés során szerzett tapasztalatok széleskörűen felhasználhatók más konkrét helyszínek árvíz-veszélyeztetettségi vizsgálatainál, másrészt a modellezés konkrét eredményei a helyszínek árvízvédelmének gazdaságosabb és biztonságosabb fejlesztését teszik lehetővé, az adózónál történő biztosítási-gazdasági jellegű felhasználáson túl.

Alkalmazott kutatásnak, és ezért kutatás-fejlesztésnek minősül az a kutatás, amelyet egy biztosításokkal foglalkozó cég földrengés veszélyeztetettség felmérése céljából rendel meg, ennek során meglévő információk elemzéséből, régebbi és új mérések eredményeiből származtatott adatokból ismert számítási módszerekkel állítják elő az új tudásanyagot képviselő veszélyeztetettségi adatokat, a számítások bemenő adatainak elállítása, valamint a magyarországi viszonyoknak, a kidolgozott adatoknak leginkább megfelelő megközelítési, számítási módszerek kiválasztása pedig jelentősen meghaladja a szokásos mérnöki tevékenység szintjét. Emellett a földrengés-szenáriók analízise olyan tudományos megfontolásokat kíván, amely szintén meghaladja a szokványos tevékenység szintjét, és nem nyilvánvaló az érintett területen csak az alapvető tudományos ismeretanyagában és technikáiban jártas szakember számára.

Közvetetten és különösen hosszabb távon természetesen lehetséges, hogy a korlátozott hasznosítási perspektívájú alkalmazott kutatási eredmények lehetővé tesznek más hasznosításokat is. Előfordul az is, hogy az alkalmazott kutatás melléktermékeként – azaz nem annak a tervezett megismerési folyamatnak a keretében, amelyre az eredeti kutatást tervezték – olyan eredmény jön létre, amelynek hatása jóval túlmutat az eredeti alkalmazott kutatási eredményeken és célkitűzéseken. Valójában mindkettő nagyon fontos és lényeges gazdasági – ún. tovagyrűző – hatás (az alapkutatásoknak is vannak tovagyrűző hatásai).

Alkalmazott kutatásnak minősül például a társadalomtudományok területén az a projekt, amely egy adott iparágban a szakemberektől elvárható kompetenciák és a versenyképesség között húzódó összefüggések feltárására törekszik. Azonosítja azon kompetenciacsoportokat, amelyek az adott iparág versenyképességét befolyásolják; majd a kompetenciacsoportokra fókuszáló oktatásmódszertan kifejlesztését is végrehajtja. A projekt kiinduló hipotézise, hogy bizonyos kompetenciák és az adott ipari ágazat versenyképessége között pozitív korreláció van. Ha a munka ezen feltételezés igazolását tűzi ki célul, akkor beszélhetünk alkalmazott kutatásról, hiszen új ismeretek megszerzését tűzték ki célul. Amennyiben az így nyert információkat összesítve és felhasználva új eljárások megtervezése és kidolgozása is megvalósul, például egy pilot oktatás lebonyolítása, értékelése, eredményeinek visszacsatolása keretében, akkor már kísérleti fejlesztésről is beszélhetünk.

Alkalmazott kutatásnak tekinthető az a tevékenység, amelynek célja speciális lakossági hitelportfolió értékelésére alkalmas modell létrehozása, amely figyelembe veszi a pénzügy-gazdasági válság következtében az ügyfelek viselkedésének és vissza nem fizetési rátájának változásait. A kutatás hipotézise arra az ellentmondásra épül, hogy hitelkihelyezés előtt kizárólag az ügyfél jelentkezési mutatóit bírálják el és a viselkedési mutatókat nem veszik figyelembe, holott több mint 50%-os mértékű lehet a viselkedési scoring modell megkülönböztető ereje a jelentkezési mutatókkal szemben, így nem lehet jelentős megkülönböztető erejű adósminősítési rendszert kialakítani új/viselkedési scoring típusú változók felhasználásával. A kutatás során három létező módszertant vizsgálnak, amelyek az adósminősítő rendszerek kialakítására vonatkoznak, ezek közül a lineáris regressziót választották, a modell ellenőrzésére pedig egy alternatív döntési fa modellt hoznak létre. A kutatás eredményeként három modell jön létre, amely alapján megbízhatóbban lehet megkülönböztetni a hitellel rendelkező ügyfeleket. A kutatás újszerűsége, hogy nem a hagyományos klasszikus scorecardok és jelentkezési változók alapján próbálta feloldani a tudományos bizonytalanságot, hanem eddig a hitelezésben nem használt modelleket is igénybe vesz.

Kísérleti fejlesztés

Az innovációs törvény alapján a kísérleti fejlesztés a meglévő tudományos, technológiai, üzleti és egyéb, vonatkozó ismeretek és szakértelem megszerzése, összesítése, megosztása és felhasználása új, módosított vagy javított termékek, eljárások vagy szolgáltatások terveinek és szabályainak létrehozása vagy megtervezése céljából.³³

A kísérleti fejlesztés módszeresen végzett tevékenység, mely a kutatásból és gyakorlati tapasztalatból szerzett ismeretanyagból merítve, új anyagok, termékek, eszközök előállítására, új eljárások, rendszerek és szolgáltatások bevezetésére, valamint a már meglévő eredmények továbbfejlesztésére törekszik.³⁴ A kísérleti fejlesztés olyan eljárásnak határozható meg, amelynek célja a kutatás során szerzett ismeretek gyakorlati alkalmazássá alakítása, beleértve a tesztelési és értékelési célú tevékenységeket is.

Az innovációs törvény 4. §-ának 1. c) pontja értelmében kísérleti (vagy pre-kompetitív) fejlesztés a kutatásból és/vagy a gyakorlati tapasztalatokból nyert, már létező tudásra támaszkodó tevékenység, amelynek célja új anyagok, termékek, eljárások, rendszerek, szolgáltatások létrehozása, vagy a már meglévők lényeges továbbfejlesztése. E definíció értelmében kísérleti fejlesztésnek minősülhetnek:

- az új termékek, eljárások és szolgáltatások fogalmi meghatározását, megtervezését és dokumentálását célzó tevékenységek;
- olyan tevékenységek, melyek magukban foglalják tervezeteket, tervrajzokat, tervek és egyéb dokumentációk előállítását is, feltéve, hogy azokat nem kereskedelmi felhasználásra szánják;
- a kereskedelmi felhasználásra nem kerülő prototípusok elkészítése;
- a kereskedelmileg felhasználható prototípusok és kísérleti projektek kifejlesztése abban az esetben, ha a prototípus szükségszerűen maga a kereskedelmi végtermék, és előállítása túlságosan költséges ahhoz, hogy az kizárólag demonstrációs és hitelesítési céllal történjen;
- a termékek, eljárások és szolgáltatások kísérleti gyártása és tesztelése, feltéve hogy azokat nem lehet felhasználni vagy átalakítani úgy, hogy azok ipari alkalmazásokban vagy kereskedelmileg hasznosíthatóak legyenek.

Kutatás-fejlesztésnek minősül például az a projekt, amelynek célja egy vállalatnál korábban működő ösztönző rendszer feltérképezése, majd új juttatási rendszer kidolgozása újfajta értékelési szempontok figyelembevételével. Ilyen új szempont például a relatív mérőszámok alkalmazása a teljesítmény számításánál. Ezeknek a relatív mérőszámoknak a meghatározása jelenti azt a tudományos bizonytalanságot, amelyre a kutatás-fejlesztés keresi a megoldást. A megfelelő mérőszámok és az azokból felállított algoritmusok, hipotézis vizsgálatokon keresztül kerülnek kiválasztásra. A projekt során a kontroll csoport felállítására is szükség lehet, hogy a felállított több hipotézis vizsgálatára ezeken keresztül kerüljön sor. Így megtalálható a vállalati igényekhez legjobban illeszkedő megoldás. Amennyiben a felállított hipotézisekre épülő új juttatási rendszer és annak szoftveralkalmazása is kifejlesztésre kerül, a tevékenység kísérleti fejlesztésnek tekinthető.

Egy gazdálkodástudományi témakörben a kísérleti fejlesztés nem megszokott kutatási kategória, hiszen ez a típusú kutatás elsősorban műszaki alkalmazásokban gyakori. Egyes esetekben azonban előfordulhat, hogy a tevékenység informatikai, műszaki jellegű feladat, gazdasági területen történő alkalmazással. Ilyen esetekben

³³ Innovációs törvény 4. § 1. c)

³⁴ 249. szakasz, Frascati Kézikönyv

egy számítási módszer, illetve egy modell, amely önálló kutatás-fejlesztési tevékenység eredménye, besorolható a kísérleti fejlesztési kategóriájába. A tevékenységet bemutató dokumentumokban ilyenkor indokolt utalni arra, hogy a módszertan tervezése és közreadása megtörtént-e, amely a kísérleti fejlesztés definíció kritériuma. Ha a tanulmányban megtalálható a módszer elméletének bemutatása, a feladatra való alkalmazás módszerének levezetése, majd a módszertan részletes leírása is, azok ezen az alkalmazási területen a prototípusnak feleltethetők meg. Ilyen esetekben a tevékenység és a kutatás eredménye a szolgáltatás jelentős javítását, továbbfejlesztését szolgálja.

A kísérleti fejlesztésnél is alapvető elvárás, hogy a végeredményt, és annak felhasználását tekintve jelenjen meg egyértelmű tudományos-technológiai bizonytalanság, azaz a fejlesztési folyamat és annak eredménye ne lineáris módon, egyetlen megoldást preferálva vezessen alkalmazáshoz – legyen benne valóban kísérletezés. Azoknak a módszereknek a használata, amelyek megközelítésükben kísérletezésen alapulnak – pl. genetikus algoritmus futtása, ismert algoritmusokkal futó szimuláció, optimalizációs eljárások stb. – önmagában nem jelenti azt, hogy kísérleti fejlesztés történik. Ha az alkalmazás rutinszerű, céljai bejáratottak és ismertek – ilyen például az árvíz-, vagy időjárás-előrejelzés – akkor az nem kísérleti fejlesztés.

A jelzett módszerek és további, nagy tudást igénylő tevékenységek is lehetnek ugyanakkor kísérleti fejlesztés részei, abban az esetben, ha a teljes projekt kísérleti fejlesztésnek minősíthető. Például termelés-optimalizációs feladatok megoldása, amennyiben azt a fejlesztési célt szolgálják, hogy – több változatban gondolkodva – milyen üzemszarnok épüljön fel, és hogyan legyen megszerveve az anyagáramlás, kísérleti fejlesztésnek tekinthető addig a pontig, amíg döntési alternatívák léteznek a tekintetben, hogy épüljön-e az iparágban szokásosnak tekinthetőhöz képest jelentősen újnak számító üzem vagy sem. Ebben az esetben fontos, hogy a felmerülő döntési alternatívák jelentősen különbözzenek az addig ismert megoldásoktól.

Kísérleti fejlesztés hagyományosan azokban az esetekben valósul meg, amikor egy új berendezést, új terméket terveznek meg és fejlesztenek ki. Pl. egy új, a korábbiaktól jelentősen különböző (vagy addig nem is létező) szerszámgép megtervezése és megépítése, vagy egy új, központi technológiára épülő termék felhasznált anyagainak, külső burkolatának, belső elrendezésének és felhasznált anyagainak kikísérletezése is kísérleti fejlesztés. Meglévő termék új burkolatának fejlesztéséhez kapcsolódhatnak tudományos-technológiai bizonytalanságok (pl. deformálódás hőmérséklet hatására, törés és annak veszélyessége, mérgező anyagok kibocsátása), így az kísérleti fejlesztésnek tekinthető.

A bizonytalanságot feloldani kívánó kísérleti fejlesztés esetében is lényeges a tudományos-technológiai újdonságra törekvés.

Az a fókuszcsoportos vizsgálat, amelyik kutatási módszerrel deríti ki, hogy melyik reklámarc lesz hatásosabb a termék reklámjában, nem tekinthető kísérleti fejlesztésnek, mert bár van bizonytalanság a végeredmény tekintetében, a munka eredményeként létrejövő újdonság tudományos-technológiai mércével nem értékelhető. Ugyanakkor, ha a fókuszcsoportos vizsgálat egy általánosabb ismeretszerzés része, hogy ti. milyen típusú arcokkal adhatók el jobban a termékek, a munka a célok figyelembevételére alapján ítéltető kísérleti fejlesztésnek, vagy kutatásnak. Ha ugyanis a létrejövő új összefüggést hatékonyabb reklámfilmek készítésére/készíttetésére használja maga a fejlesztő, akkor kísérleti fejlesztés történt, ha a cél csupán az új ismeret szerzése volt, közvetlen alkalmazási szándékok nélkül, kutatásnak is minősíthető.

A vélemények megismerésére törekvő különböző közvélemény-kutatások esetről esetre különbözőek. A rutinszerűen végrehajtott ismeretszerzés (politikai közvéleménykutatás, kereskedelmi médiában megjelenő felmérés stb.) nem kutatás, és nem is kísérleti fejlesztés, módszereik első kifejlesztése tekinthető csak annak. Ha a módszeresen végrehajtott ismeretszerzés elsődleges célja tudományos-technológiai mércével (és nem a mindennapi szokásos felhasználás során) értékelhető összefüggések feltárása, akkor tekinthető kutatás-fejlesztésnek.

A kísérleti fejlesztésbe még akkor sem tartoznak bele azok a szokásos, időszakos vagy rutinszerű változtatások, amelyeket termékeken, gyártósorokon, előállítási eljárásokon, létező szolgáltatásokon és egyéb folyamatban lévő műveleteken végeznek, ha e változtatások

fejlesztésnek minősülnek, illetve ha e változtatások az adott termék, eljárás, folyamat vagy szolgáltatás fejlődését is eredményezik. A korábbiakban említett példák külön felhívták a figyelmet azokra az esetekre, amikor a rutinszerű tevékenységvégzés miatt nem lehetséges a K+F, illetve azon belül kísérleti fejlesztésként történő minősítés.

2.4. A kutatás-fejlesztés saját tevékenységi körben való végzésének meghatározása, a saját tevékenységi körbe nem tartozó feladatok elhatárolása

A korábbi évek jogbizonytalanságának megszüntetése céljából 2012. január 1-jével a saját tevékenységi körben végzett kutatás-fejlesztési tevékenység fogalma a Tao. tv. szintjén definiálásra került. A Tao. tv. 4. §-ának 32. pontja értelmében a saját tevékenységi körben végzett K+F tevékenységnek három fő típusa van:

- az adózó saját eszközeivel és alkalmazottaival a saját eredményére és kockázatára végzett K+F tevékenység,
- az adózó saját eszközeivel és alkalmazottaival más személy megrendelésére teljesített K+F tevékenység,
- a kutatás-fejlesztési megállapodás alapján, közös K+F tevékenység keretében egymás között megosztva végzett K+F tevékenység.

2.4.1. Az adózó saját eszközeivel és alkalmazottaival a saját eredményére és kockázatára végzett K+F tevékenység

Az adózó saját eszközeivel és alkalmazottaival a saját eredményére és kockázatára végzett K+F tevékenység alatt olyan tevékenységeket kell érteni, amelyeket az adózó saját elhatározásából, saját kezdeményezésére végez, és amelyeknek célja például az adózó saját termékeinek, szolgáltatásainak bővítése, megújítása, új eljárások, módszerek bevezetése, az alkalmazott munkafolyamatok egyszerűsítése, korszerűsítése vagy eredményességének javítása.

A saját eszköz fordulat alatt a Tao. tv. alkalmazásában olyan eszközöket kell érteni, amelyek az adózó rendelkezésére állnak, függetlenül a használat jogalapjától. Saját eszköznek minősülnek például azon eszközök, amelyek felett az adózó gyakorolja a tulajdonosi jogokat, de saját eszköznek tekinthetők az adózó által bérelt eszközök is. A saját alkalmazottakat tekintve a döntő ismérv nem a foglalkoztatás jogalapja vagy a munkaszerződés típusa, hanem a rendelkezésre állás. Saját alkalmazott lehet a határozatlan vagy határozott idejű munkaszerződéssel rendelkező, teljes vagy részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállaló, külföldi államból Magyarországra kiküldött, más cégtől kirendelt, esetleg munkaerő-kölcsönzés keretében kölcsönvett munkavállaló is.

A saját eszközökkel és alkalmazottakkal a saját vállalkozási, gazdasági tevékenység korszerűsítésére, megújítására végzett K+F tevékenység kockázatait – például, hogy a K+F tevékenység eredménytelenül zárul – az adózó viseli.

A K+F tevékenység eredményeként létrejövő újítás az adózó tulajdonába kerül, jogában áll azt iparjogvédelmi oltalom alá helyezni, hasznosítani, vagy azon más részére hasznosítási, illetve felhasználási jogot (licencia) biztosítani.

2.4.2. Az adózó saját eszközeivel és alkalmazottaival más személy megrendelésére teljesített K+F tevékenység

Az adózó saját eszközeivel és alkalmazottaival más személy megrendelésére teljesített K+F tevékenység alatt olyan K+F tevékenység értendő, amely nem a saját vállalkozási tevékenység keretében történő felhasználás, korszerűsítés céljából valósul meg, hanem a megrendelést teljesítő fél a K+F tevékenységet egy külső megrendelő részére, szerződés alapján, ellenérték fejében végzi.

A K+F tevékenység témáját, tárgyát, az elérendő célt a megrendelő fél határozza meg. A felek a megrendelés részleteit – többek között a munkáért járó ellenérték összegét – szerződésben rögzítik. A megrendelés eredményeként létrejövő új eljárással, termékkel, eredményességet javító módszerrel a megrendelő fél rendelkezik.

A megrendelésre végzett K+F tevékenység közvetlen költségének minősül minden olyan, a megrendelés teljesítése érdekében a tárgyévben felmerült költség, amely a megrendelésre végzett K+F egyes tevékenységeihez közvetlenül hozzárendelhető. A megrendelt K+F tevékenységek tekintetében a szolgáltatást végző fél jogosult a K+F tevékenység közvetlen költségeivel a társasági adóalapját csökkenteni, ugyanakkor a Tao. tv. értelmében a megrendelést teljesítő társaság sem csökkentheti az adóalapját azon K+F szolgáltatások közvetlen költségeivel, amelyeket belföldi illetőségű adózótól, külföldi vállalkozó belföldi telephelyétől vagy a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti egyéni vállalkozótól közvetlenül vagy közvetve vett igénybe.

Az Info 2012 Nonprofit Kft. 2012-ben információtechnológiai K+F szolgáltatást nyújt megrendelőjének, az Info-Take Kft.-nek. A K+F szolgáltatás teljes bekerülési értékének kb. 40%-át teszik ki az Info 2012 Nonprofit Kft.-nél közvetlenül felmerült anyagjellegű, személyi jellegű költségek és az értékcsökkenési leírás. A nonprofit kft. a kutatás-fejlesztés lebonyolítása érdekében további 60 %-ban vesz igénybe egy másik társaságtól (Logical Team Kft.) közvetlenül kapcsolódó anyagjellegű szolgáltatásokat (pl. mérnöki munkák, laborhasználat, mérések dokumentálása, folyamat ismeretek biztosítása). Az utóbbi feladatok közvetlenül és kizárólagosan kapcsolódnak az Info 2012 Nonprofit Kft. K+F tevékenységéhez.

Az Info 2012 Nonprofit Kft. – mint az Info-Take Kft. megrendelő részére K+F tevékenységet nyújtó társasági adóalany – a saját 40% mértékű közvetlen K+F önköltségével csökkentheti társasági adóalapját. Ezen túlmenően azonban a Logical Team Kft.-től igénybe vett szolgáltatások (K+F költség 60 %-a) értékét nem veheti igénybe adóalap-csökkentő tételként, mivel azt belföldi illetőségű adózótól vette igénybe.

Bizonyos esetben a megrendelő a megrendelt K+F tevékenység közvetlen költsége tekintetében alkalmazhatja az adóalap-kedvezményt. Így például ha a K+F szolgáltatást olyan személytől veszi igénybe, amely nem minősül belföldi illetőségű adózónak, külföldi vállalkozó belföldi telephelyének vagy a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti egyéni vállalkozónak. Ilyen eset lehet például, ha az adózó külföldről, vagy költségvetési szervtől (például költségvetési szervként működő felsőoktatási intézménytől) vesz igénybe K+F szolgáltatást és a szolgáltatást nyújtó fél – tekintettel arra, hogy a Tao. tv. értelmében nem minősül társasági adóalany – nem élhet az adóalap-csökkentés lehetőségével. Ebben az esetben a megrendelő akkor csökkentheti az adóalapot a megrendelt K+F tevékenység közvetlen költségével, ha a szolgáltatást nyújtó a megrendelőnek nyilatkozik arról, hogy a

szolgáltatást nem belföldi illetőségű adózótól, külföldi vállalkozó belföldi telephelyétől vagy a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti egyéni vállalkozótól megrendelt kutatási és kísérleti fejlesztési szolgáltatás igénybevételével teljesítette.

2.4.3. A kutatás-fejlesztési megállapodás alapján, közös K+F tevékenység keretében egymás között megosztva végzett K+F tevékenység

A közös K+F tevékenység keretében egymás között megosztva végzett K+F tevékenység az Itv. szerinti kutatás-fejlesztési megállapodás alapján végzett tevékenységnek minősül. A kutatás-fejlesztési megállapodás olyan megállapodás, amely két vagy több vállalkozás, illetve vállalkozás és kutatóhely között jön létre, és amelynek tárgya:

- a megállapodás szerinti termékre, eljárásra vagy szolgáltatásra vonatkozó közös kutatás-fejlesztés, valamint az ilyen kutatás-fejlesztés eredményeinek közös hasznosítása,
- ugyanazon részt vevő felek közötti korábbi megállapodás alapján végzett, a megállapodás szerinti termékre, eljárásra vagy szolgáltatásra vonatkozó közös kutatás-fejlesztés eredményeinek közös hasznosítása,
- a megállapodás szerinti termékre, eljárásra vagy szolgáltatásra vonatkozó közös kutatás-fejlesztés, az ebből származó eredmény közös hasznosítása nélkül,
- a megállapodás szerinti termékre, eljárásra vagy szolgáltatásra vonatkozó fizetett kutatás-fejlesztés, valamint az ilyen kutatás-fejlesztés eredményeinek közös hasznosítása,
- ugyanazon részt vevő felek közötti korábbi megállapodás alapján végzett, a megállapodás szerinti termékre, eljárásra vagy szolgáltatásra vonatkozó fizetett kutatás-fejlesztés eredményeinek közös hasznosítása, vagy
- a megállapodás szerinti termékre, eljárásra vagy szolgáltatásra vonatkozó fizetett kutatás-fejlesztés, az ebből származó eredmény közös hasznosítása nélkül; e fogalom meghatározás alkalmazásában fizetett kutatás-fejlesztésnek minősül az egyik fél által végzett és egy finanszírozó fél által finanszírozott kutatás-fejlesztés, ahol a finanszírozó fél maga nem végez kutatás-fejlesztési tevékenységet.

A közös K+F projektek csak akkor minősülnek saját tevékenységi körben végzett K+F tevékenységnek (és jogosítanak fel az adózás előtti eredmény csökkentésére), ha azt az innovációs törvény szerint meghatározott kutatás-fejlesztési megállapodás alapján végzik a felek.

Az adózó saját tevékenységi körében végzett K+F tevékenységnek minősül a kutatás-fejlesztési megállapodás alapján közösen végzett K+F tevékenység függetlenül attól, hogy annak eredményét a felek közösen hasznosítják-e.

A finanszírozó fél saját tevékenységi körében végzett K+F tevékenységének minősül – tehát az adózás előtti eredmény csökkentésére jogosít – a kutatás-fejlesztési megállapodás alapján végzett olyan tevékenység, ahol a finanszírozó fél maga nem végez K+F tevékenységet, csupán a felé kiszámlázott költségeket fizeti meg, feltéve, hogy a K+F tevékenység

kapcsolódik a finanszírozó fél gazdasági tevékenységéhez. A kutatás-fejlesztési megállapodás esetében tehát az adókedvezmény igénybevétele szempontjából irreleváns, hogy a finanszírozó fél maga végez-e kutatás-fejlesztési tevékenységet, azonban az adózó vállalkozási, bevételszerző tevékenységéhez kapcsolódnia kell a finanszírozott K+F tevékenységnek. Ennek vizsgálatára – azaz, hogy a vizsgált tevékenység az vállalkozási, bevételszerző tevékenységéhez kapcsolódik-e – az SZTNH hatásköre nem terjed ki. Amennyiben a finanszírozott K+F tevékenység az adózó vállalkozási, bevételszerző tevékenységéhez nem kapcsolódik, akkor annak közvetlen költségével meg kell növelni az adózás előtti eredményt (nem elismert költség).³⁵

Az Ökotermekek Kft. természetes hatóanyagokat tartalmazó, mesterséges adalékanyagoktól és tartósítószerektől mentes étrend-kiegészítők, kozmetikumok, és környezetkímélő háztartási tisztítószer gyártásával, forgalmazásával foglalkozik. A kozmetikai termékcsoporthoz tartozó termékek kínálatának bővítése érdekében a társaság saját laboratóriumában két kutatási projekt van folyamatban (az „A” projekt célja öregedés gátló arc- és testápoló termékcsalád, míg a „B” projekt célja napozás előtti és utáni védelmet biztosító termékcsalád létrehozása), emellett a társaság kutatás-fejlesztési megállapodást köt a német anyavállalatával, a BioLine GmbH-val egy üzemanyag fogyasztást csökkentő, természetes eredetű adalékanyag kifejlesztésének finanszírozására.

Tekintettel arra, hogy a német céggel megkötött kutatás-fejlesztési megállapodás a magyar cég gazdasági tevékenységéhez – étrend-kiegészítők, kozmetikumok, és háztartási tisztítószer előállításához és forgalmazásához – nem kapcsolódik, függetlenül attól, hogy a magyar leányvállalatnak van-e K+F tevékenysége, a kutatás-fejlesztési megállapodás alapján kifizetett összegek társasági adózási szempontból nem minősülnek levonhatónak, azaz azok összegével meg kell növelni az adózás előtti eredményt (és természetesen adóalap-csökkentő tétel sem kapcsolódik hozzá).

A Zöldmező Kft. hidrokultúrás haszonnövények palántáinak értékesítésével, hidrokultúrás zöldségtermesztéssel és -értékesítéssel foglalkozik. A termelés során a magokat különböző szerves tartó közegekbe (kókuszrost, tőzeg) ültetik, majd a növényfajtának megfelelő összetételű tápoldatba helyezik. A társaság maga nem folytat K+F tevékenységet, de kutatás-fejlesztési megállapodást köt holland anyavállalatával egy olyan tartó közeg és tápoldat receptúra kifejlesztésére, amely a termelékenységet legalább 4%-kal növeli. Figyelembe véve, hogy a társaság a kutatás-fejlesztési megállapodás keretében egy olyan K+F tevékenység megvalósításához járul hozzá, amely a gazdasági tevékenységéhez kötődik, így annak közvetlen költsége, függetlenül attól, hogy a magyar társaság nem végez K+F tevékenységet, társasági adózási szempontból elismert költségnek tekintendő, továbbá annak összegével csökkenthető az adózás előtti eredmény is.

Végezetül megjegyezzük, hogy a saját tevékenységi körben végzett K+F minősítések a tevékenység jellege is vizsgálatra kerül; a költségek elszámolhatósága szempontjából a nem a vállalkozási tevékenység érdekében felmerülő egyes költségek, ráfordítások szabályait,³⁶ kapcsolt vállalkozások esetében pedig a kapcsolt vállalkozások között alkalmazott árak módosításáról szóló szabályokat³⁷ is figyelembe kell venni.

Az adózó a saját tevékenységi körben végzett K+F tevékenység tekintetében választhat, hogy

- a közvetlen költségekkel a felmerülés adóévében egy összegben csökkenteni az adózás előtti eredményét, vagy
- több év alatt, az értékcsökkenési leírásnak megfelelően veszi igénybe a kedvezményt, feltéve hogy a költséget a kísérleti fejlesztés aktivált értékében (szellemi terméként) állományba veszi.

³⁵ Tao tv. 8. § (1) bekezdés d) pont

³⁶ Tao. tv. 3. sz. melléklet B)

³⁷ Tao. tv. 18. §

2.4.4. A kutatás-fejlesztési tevékenység költségtípusai

A K+F tevékenységek költségei a felmerült munkálatok elszámolhatósága alapján két nagy csoportba sorolhatók számviteli szempontból: a közvetlen és közvetett költségek csoportjába, illetve az általános költségek csoportjába.

A közvetlen költségek közé sorolandó minden olyan K+F tevékenység érdekében felmerült költség, amelyek esetében már a felmerüléskor világosan megállapítható, hogy a tevékenység részét képező termék-előállítás, szolgáltatás melyik részegységéhez köthető, illetve a K+F tevékenység érdekében felmerült minden olyan tevékenység, amelyről egyértelműen, bizonyos mutatók, jellemzők segítségével utólagosan is megállapítható, hogy milyen mértékben kapcsolódik az egyes tevékenységekhez. Ilyen típusú költségek például:

- a kutatást végzők közvetlenül a K+F tevékenység(ek)hez kapcsolódó munkabére és járulékai,
- a kutatáshoz kapcsolódó szakértői díj,
- a kutatáshoz felhasznált saját előállítású félkész és késztermékek közvetlen önköltsége,
- a kutatáshoz közvetlenül felhasznált vásárolt anyagok beszerzési értéke,
- a kutatáshoz igénybevett szolgáltatások,
- a kutatáshoz felhasznált szabadalom.

A közvetlen költséget a számviteli törvény 51. §-ának a figyelembevételével, az adózó számviteli politikájában foglaltak alapján lehet meghatározni.

Közvetett költségként azokat a K+F tevékenységgel kapcsolatosan felmerült költségeket kell kimutatni, amelyek egyértelműen a K+F tevékenység érdekében merülnek fel, azonban nem állapítható meg a felmerüléskor, hogy az egyes tevékenységekhez milyen mértékben kapcsolódnak, és később sem található olyan mutató, jellemző, amely alapján ez megállapítható lenne. Ide tartoznak többek között például a K+F tevékenységet végzők munkabére és járulékai, amelyek nem (és a költségfelosztást követően sem) kapcsolhatóak az egyes K+F tevékenységekhez az egyes K+F tevékenységhez nem kapcsolható vásárolt anyagok beszerzési értéke, az egyes K+F tevékenységhez nem kapcsolható tárgyi eszközök értékcsökkenési leírása, bérleti díja.

Az általános költségek folyó költségekből tevődnek össze. Ide tartoznak például a kizárólag K+F tevékenységgel foglalkozó vállalaton belüli önálló szervezeti egységek fenntartásával, működésével összefüggő költségek, az ezen a területen dolgozók munkabére és járulékai, a szervezeti egység üzemeltetésével kapcsolatos költségek.

Társasági adózási szempontból csak a K+F tevékenység közvetlen költségei minősülnek adózás előtti eredményt csökkentő tételnek, feltéve, hogy saját tevékenységi körben végzett K+F tevékenységhez kapcsolódnak.

3. FEJEZET: A K+F minősítési eljárás folyamata

3.1. A minősítési iránti kérelem benyújtása

3.1.1. A minősítés iránti kérelem

Itv. 30/A. § (1) Az SZTNH hatósági jogkörben, kérelemre minősíti a kérelemben megjelölt projektet abból a szempontból, hogy az annak tartalmát képező tevékenységek az Itv. 4.§ 1. pont a)-c) alpontja szerinti kutatás-fejlesztési tevékenységnek (alapkutatás, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés) tekinthetők-e.

Az egyes fogalmak tartalma tekintetében lásd az Útmutató 2.1. pontját. A kutatás-fejlesztési tevékenység minősítése önkéntesen és opcionálisan kezdeményezhető a még meg nem kezdett projektek vonatkozásában. A vállalkozások szabadon dönthetik el, hogy a korábbi gyakorlatnak megfelelően tekintik adott tevékenységüket továbbra is kutatás-fejlesztésnek, illetve K+F projektnek, vagy az SZTNH-hoz fordulnak konkrét K+F projekt minősítése ügyében. Amennyiben az SZTNH jogerős határozatában nyilatkozik arról, hogy a projekt kutatás-fejlesztésnek minősül-e, azt más hatóságnak is ilyennek kell tekintenie. Tehát az adózó már az adókedvezmény igénybevétele előtt meggyőződhet annak jogosságáról. Az Art. azonban egy kivételt tesz az önkéntesség alól: a feltételes adómegállapítás iránti kérelemhez csatolni kell az SZTNH előzetes minősítéséről szóló határozatot, amennyiben a feltételes adómegállapítás kutatás-fejlesztési tevékenység minősítését is igényli.

Itv. 30/B. § (1)-(2) A minősítési eljárás tárgyát időtartamában pontosan meghatározott és a kérelem benyújtását követően megkezdett projekt vagy projektrész képezheti. A minősítés akkor kérelmezhető egy adott projekt egyes részeire, ha azok egyértelműen elválaszthatóak egymástól.

Az Itv. 4. §-a 8. pontjának b) bekezdése értelmében a projekt meghatározott kutatás-fejlesztési feladat, technológiai innovációs folyamat végrehajtására irányuló tevékenység az abban érdekelt által meghatározott terv alapján. A projektrész a projekten belüli olyan körülhatárolható egység, illetve tevékenységek sorozata, amely lehetővé teszi a kutatás-fejlesztési tevékenység megítélhetőségét. Az SZTNH a minősítési eljárás során a kérelmező érdekeit szem előtt tartva, a jelen Útmutatóban részletezett alapvető fogalmi és tartalmi feltételek fennállása esetén projektként fogadja el a benyújtott projektrészre vonatkozó tervet.

A kutatás-fejlesztési minősítési eljárás során a projektrészek minősítése kiemelt jelentőséggel bír a már megkezdett, illetve a több éven át húzódó projektek esetében. Projektrész meghatározása esetén a vállalkozásoknak lehetősége nyílik meggyőződni olyan, a minősítési kérelem benyújtását követően elkezdett projekt tartalmak kutatás-fejlesztési vonatkozásáról is, amelyek múltbeli előzményekkel rendelkeznek. Projektrész minősítése

esetén fontos, hogy a kérelmező úgy határolja le az érintett tevékenységeket, hogy azok mindegyike a kérelem benyújtását követően valósuljon meg, de ezek önálló egységet képezzenek a teljes projekten belül és kutatás-fejlesztési céllal történjen megvalósításuk. Lényeges továbbá, hogy a minősítési kérelemben a projektrész címén túl a teljes projekt címét és a teljes projekt K+F céljait és módszereit is ismertetni kell, mivel a résztvékenységek esetében a kutatás-fejlesztési tartalom megítélésének fontos része a teljes kutatás-fejlesztési tartalom áttekintése.

Jogszabály ugyan nem határozza meg a minősíthető projekt maximális időtartamát, de már maga az érintett tudományterület is behatárolhatja, hogy legfeljebb milyen időszakon belül lehet reálisan a kutatási projektet az eredetileg megfogalmazott elképzelések alapján megvalósítani. Az olyan tudományterületeken, ahol például a technika állása dinamikusabban változik (pl. információtechnológia), ott kevésbé valószínű, hogy évekkel előre meg lehetne határozni a módszertant, hozzárendelni a projekthez a szükséges eszközöket és pontosan leírni az egyes mérőföldköveknél elérendő részeredményeket. A változatlan megvalósítás reális lehetőségét biztosító maximális projekt-időtartam változó lehet ugyan egyes területeken, de végső soron ezek a körülmények minden tudományterületen szabnak egy határt a projektek hosszának. A fenti feltételek – azaz a reálisan várható változatlan formában történő megvalósíthatóság – hiányában viszont a minősítés sem végezhető el, és a megfelelő projektleírás hiányára hivatkozva a kérelmet el kell utasítani.

Itv. 30/C. § (1)

Ha a projekt kutatás-fejlesztésnek minősül, a minősítés – kérelemre – kiterjed arra is, hogy

a) meghatározza a projekt alapkutatói, alkalmazott kutatási vagy kísérleti fejlesztési tevékenységeinek arányát;

A kutatás-fejlesztés egyes típusainak az elhatárolása, illetve azok arányának a meghatározása – egyebek mellett – azért is indokolt, mert a pályázati rendszer az eltérő formákhoz rendszerint más támogatási intenzitást rendel. Az aránymeghatározás igénylése esetén szükséges megjelölni a minősítés iránti kérelemben - a pályázati rendszer kötelező elemeinek igényeit is kielégítő – konzorciumi tagonként végzett kutatás-fejlesztési tevékenységeket, illetve azok kérelmező által meghatározott tevékenységben képviselt hányadát. Ez a részletes felbontás elősegíti a minősítési kérelem tárgyában hozott határozat felhasználhatóságát a pályázati rendszerben, ahol rendszerint a konzorcium által megvalósított teljes projekt képezi a támogatási kérelem tárgyát.

b) az adott tevékenységet a kérelmező a társasági adóról és az osztalékadóról szóló Tao. tv. 4. § 32. pontja szerinti saját tevékenységi körében végzi-e. Lásd. a 2.4. fejezetben kifejtetteket.

Itv. 30/C. § (2)

Az SZTNH által jogerős határozatban kutatás-fejlesztési tevékenységnek minősített projektet más hatóságnak is ilyennek kell tekintenie.

Itv. 30/C. § (3)

A minősítési eljárás keretében hozott határozat a hatóságra csak a projektnek a kérelemben foglaltakhoz képest változatlan megvalósítása

mellett kötelező. Ha a projekt a kérelemben foglaltakhoz képest másképp valósul meg, a tevékenység az adó és járulékkedvezmények érvényesítése szempontjából új projektnek minősül, a minősítés hatálya pedig nem terjed ki rá.

R. 13. § (4)

Az innovációs törvény 30/C. §-a (3) bekezdésének alkalmazásában a projekt változatlan megvalósításának minősül, ha az 1. § (1) bekezdés *b*), *e*), *j*), *k*) és *l*) pontjaiban, valamint az 1. § (2) bekezdésének *b*) pontjában foglalt adatokban a projekt megvalósítása során változás következik be, azzal, hogy – az 1. § (1) bekezdés *e*) pontjának alkalmazásában – a projekt megkezdésének valós időpontja és a minősítés iránti kérelemben megjelölt időpontja közötti eltérés nem lehet több 6 hónapnál.

Az Itv. meghatározza azon körülményeket, melyek esetében a projekt megvalósítása a kérelemben foglaltakhoz képest változatlanul tekinthető. Ennek megfelelően lehetőség van az eltérésre

- *a képviselő vonatkozásában,*
- *a projekt megkezdésének és várható befejezésének időpontjában (azzal, hogy a projekt megkezdésének megjelölt időpontja nem lehet későbbi, mint a kérelem benyújtását követő egy év),*
- *a kérelmező vállalkozás méretbeli besorolásában,*
- *a vezető kutatóra és a projekthez rendelt személyi állományra vonatkozó adatokban,*
- *a projekt költségeinek besorolásában költségkategóriák szerint,*
- *a kérelmező nevében, székhelyében és egyéb adataiban.*

A projektet a kérelemben meghatározott kutatás-fejlesztési célkitűzések elérése érdekében, a leírt kutatási módszertan, valamint a projekt mérföldköveit és munkaszakaszait leíró ütemezés szerint kell megvalósítani (a gyakorlatban a mérföldkövek és a munkaszakaszok időzítése változhat, sőt, lehetséges munkaszakaszok törlése is és újak meghatározása).

A határozatban foglalt minősítés csak az abban bekövetkezett lényeges változásokig bírhat kötelező erővel. Mivel a kutatás-fejlesztési tevékenység – a tevékenység jellegéből adódóan – magában hordozza a kitűzött cél elérésének bizonytalanságát, valamint a kutatás-fejlesztési tevékenység eredménytelenségét, így az eredmény elmaradása nem befolyásolhatja a projekt kutatás-fejlesztési tartalmát és a projekt utólagos megítélését.

Tudomány (technika) állásának vizsgálata:

A projekt vagy projektrész minősítése során a tudomány (technika) állásának figyelembevételével lehet meghatározni, hogy a kutatás-fejlesztési tevékenység valamilyen új ismeret létrehozását célozza-e meg, illetve olyan tevékenységet takar-e, amelynek eredménye lehet valamilyen új ismeretnek létrejötte.

A tudomány (technika) állásának vizsgálata a K+F minősítési eljárás része. A tudomány (technika) állásának a projekt időtartama alatt, vagy a projekt befejezését követő változása nem érinti a K+F minősítés hatályát. A tudomány (technika) állásának változása nem tekinthető a

projekt – a kérelemben foglaltaktól – eltérő megvalósításának.

Mindez megfelelően irányadó az SZTNH által a NAV megkeresésére nyújtott szakértői eljárás során is. Az SZTNH a NAV részére nyújtott szakértői eljárásában a technika állásának vizsgálatát a projekt megkezdésének időpontjában fennálló tudomány (technika) állása alapján vizsgálja. A tudomány (technika) állásának a projekt időtartama alatt, vagy a projekt befejezését követő változása nem érinti a K+F minősítést.

R. 1.§ (3) A nem elektronikus úton benyújtott minősítés iránti kérelmet – mellékletekkel együtt – két azonos példányban kell benyújtani.

3.1.2. A minősítés iránti kérelem tartalma

R. 1. § (1) A minősítés iránti kérelemnek tartalmaznia kell:

a) a kérelmező nevét és székhelyét, valamint a kapcsolattartást lehetővé tevő adatait és adószámát;

Ezen adatok vonatkozásában a kérelem benyújtása és elbírálása közötti rövid időszakban [az eljárására a közigazgatási hatósági eljárás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket) vonatkozó rendelkezései szerint az ügyintézési határidő harminc nap]) rendszerint nem következik be változás, ellenkező esetben azt haladéktalanul jelezni kell az SZTNH felé.

b) ha a kérelmező képviselővel jár el, a képviselő nevét és a kapcsolattartást lehetővé tevő adatait, mellékelve a képviseleti jogosultság igazolását;

A kérelmező maga is eljárhat az SZTNH előtt az ügy bármely szakaszában, nincs képviseleti kényszer.

c) a minősítés iránti kérelem tárgyát képező projekt, valamint – projektrész minősítése esetén – a minősített projektrész (a továbbiakban együtt: projekt) címét;

Itt érdemi megkötés nincs, de a projekt címének célszerűen különböznie kell ugyanazon kérelmező korábbi projektjeinek címétől, és utalnia kell a megvalósítandó tevékenységre. Ha mind a projekt, mind pedig a projektrész címe megadásra kerül, akkor ebben az esetben a minősítési eljárás, illetve a minősítő határozat kizárólag a projektrészre fog vonatkozni.

d) a projekt tudományági besorolását;

A projektet a következő kategóriák közé kell besorolni: természettudományok, műszaki tudományok, orvostudományok

mezőgazdasági tudományok, társadalomtudományok és humántudományok. Amennyiben a projekt vagy projektrész több tudományág esetében bír relevanciával, vagyis a kutatás-fejlesztési tartalom megítélése során több tudományág ismereteire van szükség, akkor valamennyi megjelölése szükséges.

e) a projekt megkezdésének és várható befejezésének időpontját (hónap pontossággal), azzal, hogy a projekt megkezdésének megjelölt időpontja nem lehet későbbi, mint a kérelem benyújtását követő egy év;

A projekt vagy projektrész időtartamának meghatározása során figyelembe veendő az Itv. 30/C. §-ának (3) bekezdéséhez és a R. 13. §-nak (4) bekezdéséhez írt kiegészítés is. Az egy éves határidő a technika állásának változása miatt célszerűségi szempontokból került jogszabályi rögzítésre.

f) a projekt összefoglalását, ideértve – ahol értelmezhető – a projekttel kapcsolatos, világviszonylatban mértékadó technika állásának ismertetését, valamint a kutatás-fejlesztési célkitűzések, a kutatási módszertan és a projekt mérföldköveit és munkaszakaszait leíró ütemezés bemutatását;

A projekt leglényegesebb elemeit a megadott terjedelmi korlátok mellett olyan módon kell megfogalmazni, hogy az alapján a projekt minősítése elvégezhető legyen.

Egyebek mellett részletezni kell, hogy a projekt során elérni kívánt új ismeretek mennyiben jelentenek előrehaladást a rendelkezésre álló tudományos ismeretekhez viszonyítva, valamint, hogy a projekt hogyan segíti a tudományos alapelvek vagy összefüggések megismerésének előmozdítását. Meg kell határozni a projekt megkezdésekor meglévő, a kitűzött célok elérését akadályozó tudományos bizonytalanságot, amely részleges vagy teljes feloldásához az előirányzott kutatási-fejlesztési tevékenységekre szükség van. Be kell mutatni a projekt során elérni tervezett műszaki haladást, illetve részletezni szükséges az elérni kívánt új vagy továbbfejlesztett módszereket, valamint, hogy az adott műszaki területen már meglévő tudásszinthez képest milyen fejlődést hordozhat az új vagy továbbfejlesztett módszer.

Választ kell adni arra kérdésre, hogy a projekt mennyiben tartalmaz újszerűséget vagy mely tudományos bizonytalanságot oldhat fel, illetve hogyan törekszik a korábban megoldatlan tudományos problémák, struktúrák és összefüggések felderítésére.

Be kell mutatni, hogy a kérelmező a projekt során milyen módszertant kíván alkalmazni, valamint részletezni kell a projekt keretében végzett tevékenységeket, munkaszakaszokat, részfeladatokat és mérföldköveket.

g) megállapodás alapján, közös tevékenység keretében megvalósított projekt esetén a felek által elvégezni tervezett feladatok megnevezését, azok projektbeli arányával és tervezett költségével;

Az Itv. 4. §-ának 10. pontja szerint kutatás-fejlesztési megállapodás két vagy több vállalkozás, illetve vállalkozás és kutatóhely között létrejött olyan megállapodás, amelynek tárgya

- *a megállapodás szerinti termékre, eljárásra vagy szolgáltatásra vonatkozó közös kutatás-fejlesztés, valamint az ilyen kutatás-fejlesztés eredményeinek közös hasznosítása,*
- *ugyanazon részt vevő felek közötti korábbi megállapodás alapján végzett, a megállapodás szerinti termékre, eljárásra vagy szolgáltatásra vonatkozó közös kutatásfejlesztés eredményeinek közös hasznosítása,*
- *a megállapodás szerinti termékre, eljárásra vagy szolgáltatásra vonatkozó közös kutatás-fejlesztés, az ebből származó eredmény közös hasznosítása nélkül,*
- *a megállapodás szerinti termékre, eljárásra vagy szolgáltatásra vonatkozó fizetett kutatás-fejlesztés, valamint az ilyen kutatás-fejlesztés eredményeinek közös hasznosítása,*
- *ugyanazon részt vevő felek közötti korábbi megállapodás alapján végzett, a megállapodás szerinti termékre, eljárásra vagy szolgáltatásra vonatkozó fizetett kutatásfejlesztés eredményeinek közös hasznosítása, vagy*
- *a megállapodás szerinti termékre, eljárásra vagy szolgáltatásra vonatkozó fizetett kutatás-fejlesztés, az ebből származó eredmény közös hasznosítása nélkül; e pont alkalmazásában fizetett kutatás-fejlesztésnek minősül az egyik fél által végzett és egy finanszírozó fél által finanszírozott kutatás-fejlesztés, ahol a finanszírozó fél maga nem végez kutatás-fejlesztési tevékenységet.*

h) annak megjelölését, hogy a kérelmező kéri-e a projekt alapkutatási, alkalmazott kutatási és kísérleti fejlesztési arányainak meghatározását is, és ha igen, a projekt ennek elvégzéséhez szükséges kiegészítő jellemzését, különösen a projektben nevesített egyes tevékenységekhez kapcsolódó költségek bemutatását;

i) annak megjelölését, hogy a kérelmező kéri-e annak megállapítását is, hogy a projekt keretében megvalósítandó, meghatározott tevékenységet a Tao. tv. értelmében saját tevékenységi körben végzi-e, és ha igen, az adott tevékenység ennek elvégzéséhez szükséges kiegészítő jellemzését, ideértve a kérelmező által végezni kívánt tevékenység megjelölését, leírását, a kapcsolódó költségek bemutatását, valamint minden olyan iratot, amely alátámasztja, hogy az adózó a tevékenységet a saját eszközeivel és alkalmazottaival, a saját eredményére és kockázatára fogja végezni;

j) a kérelmező vállalkozás méretbeli besorolására, iparjogvédelmi aktivitására és korábbi kutatás-fejlesztési tevékenységére vonatkozó – a formanyomtatvány vagy az elektronikus űrlap szerinti – nyilatkozatokat;

A kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény (KKV tv.) 3. §-a szerint kis- és középvállalkozásnak minősül az a vállalkozás, amelynek összes foglalkoztatotti létszáma 250

főnél kevesebb, és éves nettó árbevétele legfeljebb 50 millió eurónak megfelelő forintösszeg, vagy mérlegfőösszege legfeljebb 43 millió eurónak megfelelő forintösszeg. A vállalkozásméret meghatározásánál figyelembe kell venni a KKV tv. 4. és 5. §-ában meghatározott feltételeket is, ezen belül különösen a partnervállalkozás és a kapcsolódó vállalkozás adatait is.

k) a vezető kutató megnevezését, munkaköri leírását és kutatási szakterületét, valamint a projekthez rendelt személyi állomány létszámát, iskolai végzettség szerinti bontásban;

l) a projekt költségeinek besorolását költségkategóriák szerint;

A projekt költségeinek megadása a következő bontásban szükséges: munkabéreköltségek és bérjárulékok; anyagköltség; igénybevett és egyéb szolgáltatás; immateriális javak; műszaki gépek és berendezések. Az SZTNH a költségeket tételesen nem vizsgálja. Ezek ismertetése elsősorban a projekthez rendelt erőforrásokról alkotott kép kialakítása, valamint – amennyiben kérte a kérelmező – az aránymeghatározás során bír relevanciával.

m) a kérelem mellékleteinek felsorolását;

n) a minősítés iránti kérelemért, továbbá az arány-meghatározás és a saját tevékenységi körben végzett kutatás-fejlesztési tevékenység megállapítása iránti kérelemért fizetendő igazgatási szolgáltatási díj megfizetésének igazolását;

o) a kérelmező vagy a képviselő aláírását.

R. 1. § (2)

A minősítés iránti kérelem tartalmazhatja:

a) a projekt alapkutatási, alkalmazott kutatási vagy kísérleti fejlesztési arányainak kérelmező általi meghatározását;

Ez az aránymegosztás az SZTNH-t a döntésében természetesen nem köti, mindössze tájékoztatási célokat szolgál. Ugyanakkor a minősítési kérelem pályázati célú felhasználása esetén mindenképpen célszerű azt az arányt feltüntetni, amellyel a kérelmező a pályázatát benyújtani tervezi.

b) a vezető kutatón kívül a projektben részt vevő, további meghatározó személyek bemutatását.

3.1.3. A minősítés iránti kérelemre vonatkozó további szabályok

R. 1. § (4)

A minősítés iránti kérelemhez benyújtott mellékletek – a képviseleti jogosultság és a díjfizetés igazolásán kívül – csupán a kérelemben foglaltak értelmezését szolgálják.

Amennyiben a mellékeltben foglalt információkat a határozat

meghozatala során figyelmen kívül hagyták, erre a későbbi jogorvoslat során sem lehet hivatkozni.

- R 1. § (5) Az arány-meghatározás és a saját tevékenységi körben végzett kutatás-fejlesztési tevékenység megállapítása iránti kérelem csak a minősítés iránti kérelemben terjeszthető elő.

Az arány-meghatározást és a saját tevékenységi körben végzett kutatás-fejlesztési tevékenység megállapítását csak az adott projekt kutatás-fejlesztési minősítésére irányuló kérelem mellett lehet kérni, azaz külön nincs lehetőség e vizsgálatok elvégzésére. Ha az SZTNH a projekt tárgyát képező tevékenységről határozatában azt állapította meg, hogy nem tekinthető kutatás-fejlesztési tevékenységnek, az arány-meghatározást és a saját tevékenységi körben végzett kutatás-fejlesztési tevékenység megállapítását nem végzi el.

- R 1. § (6) A minősítés iránti kérelemben a kérelmező egy adott projekt minősítését igényelheti. Egy projektnek minősül egy adott kutatás-fejlesztési cél elérésére irányuló módszeres tevékenység, amely egy tudományos problémával vagy olyan tudományos problémák csoportjával foglalkozik, amelyeket egyetlen általános kutatási gondolat köt össze.

Minősítés kérhető olyan tevékenységre is, amelyben a kutatási téma két vagy több különböző tudományágban együttesen művelt kutatási területet érint.

- R 1. § (7) A minősítés iránti kérelemben csak olyan projekt minősítését lehet igényelni, amelyben a kérelmező részt vesz. A minősítési kérelmet csak egy kérelmező nyújthatja be, együttes kérelem benyújtásának nincs helye. Kutatás-fejlesztési megállapodás alapján, közös tevékenység keretében megvalósított projekt esetén a minősítés kérdésében hozott döntés hatálya csak a kérelmezőre, valamint a kérelemben leírt, általa végzett tevékenységre terjed ki.

Közösen végzett kutató-fejlesztő tevékenység esetén a határozatban foglalt minősítés csak a kérelmező projektrészére terjed ki, így amennyiben több résztvevő is fel kívánja használni a minősítést, akkor külön-külön kérelem benyújtása szükséges. A kérelemben egyértelműen meg kell jelölni, hogy a kérelmező mely tevékenységeket végzi, de amennyiben a kutatás-fejlesztési tartalom megítéléséhez fontos, a projekt további tevékenységeinek ismertetése is szükségessé válhat. A kérelmezőnek a minősíteni kívánt projektben legalább részben magának is részt kell vennie.

3.1.4. A minősítési eljárás általános szabályai

- R. 6. § (1) A minősítési kérelmet el kell utasítani, ha a projekt tárgya, célkitűzése vagy megvalósításának módja a közrendbe vagy a közérköcsbe ütközik.

A közrend fogalma jogrendszerünk alapvető – társadalmi-jogi berendezkedésünk meghatározó értékrendjét kifejezésre juttató –

intézményeit és elveit foglalja magában. A közérkölc fogalma úgy határozható meg, mint egy adott kultúrán alapuló helyes és helytelen viselkedési normák összessége. E meghatározások alapján tehát a projekt tárgyának általában összhangban kell állnia egy társadalomnak egy magatartással kapcsolatosan hagyományosan elfogadott normáival.

- R. 6. § (2) A minősítés iránti kérelem – a hiánypótlás kivételével – nem módosítható. A minősítés iránti kérelem a hiánypótlás során sem módosítható úgy, hogy a módosított kérelemben foglalt projekt a benyújtott kérelemben foglaltaktól lényeges elemeiben eltérjen.

Lényeges elem nem változhat a kérelem benyújtása és annak elbírálása közötti időszakban.

- R. 6. § (3) Nem lényeges elemekben való eltérésnek minősül, ha az 1. § (1) bekezdés b), e), j), k) és l) pontjaiban, valamint az 1. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt adatokban a hiánypótlás során változás következik be.

Lehetőség van a módosításra a képviselő vonatkozásában, a projekt megkezdésének és várható befejezésének időpontjában (hónap pontossággal, azzal, hogy a projekt megkezdésének megjelölt időpontja nem lehet későbbi, mint a kérelem benyújtását követő egy év); a kérelmező vállalkozás méretbeli besorolásában, az iparjogvédelmi aktivitására és korábbi kutatás-fejlesztési tevékenységére vonatkozó – a formanyomtatvány vagy az elektronikus űrlap szerinti – nyilatkozatok tekintetében, a vezető kutatóra és a projekthez rendelt személyi állományra vonatkozó adatokban, a projekt költségeinek besorolásában költségkategóriák szerint, a kérelem mellékleteinek felsorolásában, valamint a vezető kutatón kívül a projektben részt vevő, további meghatározó személyek bemutatása vonatkozásában.

3.1.5. A minősítés eljárás díja

- Itv. 30/D. § (3) A 30/A. § (1) bekezdése és a 30/C. § (1) bekezdése szerinti kérelemért jogszabályban meghatározott igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni.

- R. 8. § (1) A minősítési eljárásban fizetendő igazgatási szolgáltatási díj a kérelem benyújtásának napján esedékes.

- R. 8. § (2) Az igazgatási szolgáltatási díj megfizetésének időpontja átutalás útján történő teljesítés esetében az SZTNH külön jogszabályban megjelölt pénzforgalmi számláján történő jóváírást megelőző második banki munkanap, külföldről indított átutalás esetében a jóváírást megelőző ötödik banki munkanap. A banki munkanapok számításánál a kincstár munkarendje az irányadó. Ha a teljesítés készpénz-átutalási megbízás útján történik, a megfizetés napja a készpénz-átutalási megbízás postára adásának napja.

- Díj R. 2.§ (1)-(3) A minősítési eljárás díjai:
A minősítési eljárás díja 83 000 forint.
Az arány-meghatározás iránti kérelem díja 20 000 forint.
A saját tevékenység megállapítása iránti kérelem díja 30 000 forint.

Díj R. 3.§ (1) A díjfizetés módja: a minősítési eljárásért, az arány-meghatározás iránti kérelemért és a saját tevékenység megállapítása iránti kérelemért fizetendő díjakat az SZTNH-nak a Magyar Allamkincstárnál vezetett 10032000-01731842-00000000 számú előirányzat-felhasználási keretszámlájára átutalással vagy készpénz-átutalási megbízás útján kell befizetni az azonosítási adatok és a rendeltetés (jogcím) feltüntetésével.

A kérelemhez csatolandó a díjfizetés igazolása. Ezen a kérelmező neve, a jogcím (minősítési eljárás, arány-meghatározás, saját tevékenység megállapítása) feltétlenül szükséges, továbbá a beazonosítást segíti, ha a projekt címe is feltüntetésre kerül.

Díj R. 3.§ (2) Az SZTNH elnöke engedélyezheti a díjnak az (1) bekezdésben foglaltaktól eltérő módon történő megfizetését, ideértve a letéti számla útján történő díjfizetést is.

3.1.6. A minősítés iránti kérelem elektronikus úton való benyújtása

R. 2.§ (1)

Itv. 30/F. (1)-(2) Az Itv. 30/A. § (1) bekezdése, valamint a 30/C. § (1) bekezdése szerinti kérelmet elektronikus úton is be lehet nyújtani, kizárólag az SZTNH által erre rendszeresített elektronikus űrlapjának használatával. A minősítési eljárás során az ügyfél egyéb esetben nem jogosult az SZTNH-val, az SZTNH pedig nem köteles az ügyféllel elektronikus úton írásban kapcsolatot tartani.

A kérelem elektronikus úton történő benyújtásán túlmenően egyelőre nem biztosított az SZTNH és az ügyfél közötti elektronikus kapcsolattartás.

R. 2.§ (2) Az elektronikus ügyintézés lehetősége a kormányzati portálon keresztül vagy közvetlenül az SZTNH internetes honlapján üzemeltetett elektronikus ügyintézési rendszeren érhető el.

R. 2.§ (3) A kérelmező vagy képviselője az általa kitöltött elektronikus űrlapot az annak beérkezését követően megjelenített kapcsolati mutatón (linken) tekintheti meg és töltheti le; az SZTNH a beérkezett beadványt az ügyfél elektronikus levélcímére nem küldi vissza.

R. 2.§ (4) Az e rendeletben nem szabályozott kérdésekben az elektronikus ügyintézés általános szabályait kell alkalmazni.

R. 3. § A kérelmező vagy képviselője a kérelmet elektronikus úton a Kormány által biztosított azonosítási szolgáltatás igénybevételével történő bejelentkezést követően nyújthatja be.

R. 4. § A minősítés iránti, elektronikus úton benyújtott kérelem mellékleteként az e rendelet mellékletében meghatározott szabványoknak és műszaki előírásoknak megfelelő adatmegjelenítési formátumokat alkalmazó dokumentumok nyújthatók be.

R. 5. § (1)-(2) A minősítés iránti kérelem elektronikus úton való benyújtása esetén a kérelmezőnek vagy a képviselőnek a kérelmet nem kell aláírnia. Egyebekben a minősítés iránti, elektronikus úton benyújtott kérelemnek tartalmaznia kell a R. 1. §-ban előírt benyújtási kellékeket és ki kell elégítenie az ott meghatározott benyújtás követelményeket.

- Itv. 30/F. (3) Az Itv. 30/A. § (1) bekezdése, valamint a 30/C. § (1) bekezdése szerinti elektronikus úton benyújtott kérelem megérkezéséről az SZTNH - jogszabályban meghatározott módon - elektronikus érkeztető számot tartalmazó automatikus értesítést küld a kérelmezőnek.
- Itv. 30/F. (4) Az SZTNH az elektronikus úton benyújtott kérelem megérkezését követően haladéktalanul megvizsgálja, hogy az megfelel-e az elektronikus úton történő kapcsolattartásra vonatkozó jogszabályi követelményeknek.
- Itv. 30/F. (5)-(6) Elektronikus benyújtás esetén az elektronikus úton benyújtott kérelem az elektronikus érkeztetésről szóló automatikus visszaigazolásnak a kérelmező részére történő elküldésével tekintendő benyújtottnak, kivéve, ha az SZTNH a benyújtott dokumentum értelmezhetetlenségét állapítja meg, és erről az ügyfelet elektronikus levélben értesíti.
- Itv. 30/F. (6) Az értelmezhetetlen dokumentumot beküldő ügyfél az SZTNH értesítésének visszaigazolására köteles. Ha az ügyfél az értesítés átvételét tizenöt napon belül nem igazolja vissza, az SZTNH postai úton továbbítja számára az értesítést.

3.2. Az SZTNH hatósági eljárására vonatkozó szabályok

3.2.1. A közigazgatási hatósági eljárás szabályainak alkalmazása a kutatás-fejlesztési minősítési eljárásban

- Itv. 30/D. § (1) (5) Az SZTNH minősítési eljárására a Ket. rendelkezéseit a következő eltérésekkel kell alkalmazni:
- a) nem alkalmazhatók a Ket. azon a rendelkezései, amelyek az eljárás megindításával kapcsolatos – hivatalból vagy kérelemre történő – értesítésre vonatkoznak, azonban, ha a minősítési eljárás megindítására irányuló kérelmet benyújtó ügyfél kéri, a kérelem beérkezését követő naptól számított nyolc napon belül az SZTNH a Ket.-ben meghatározott szabályok szerint értesíti az ügyfelet:
 - aa) az ügy iktatási számáról, az ügyintéző nevééről és hivatali elérhetőségéről,
 - ab) az eljárás megindításának napjáról, az ügyintézési határidőről, az ügyintézési határidőbe nem számító időtartamokról, az SZTNH eljárási kötelezettségének elmulasztása esetén követendő eljárásról,
 - ac) az iratokba való betekintés és nyilatkozattétel lehetőségéről, valamint
 - ad) arról, hogy kérelme a szükséges adatainak kezeléséhez és belföldi jogsegély céljából történő továbbításához való hozzájárulásnak minősül.
 - b) a kérelmet csak írásban lehet az SZTNH-nál lehet előterjeszteni az e célra rendszeresített formanyomtatványon vagy elektronikus úrlapon;
 - c) az SZTNH a tényeket a kérelem keretei között, az ügyfél nyilatkozatai és állításai alapján vizsgálja;
 - d) nem alkalmazhatók a Ket.-nek a közvetítő igénybevételére, a határozat közzétételére, az ügygondnokra, a költségmentességre és a végrehajtásra vonatkozó rendelkezései;
 - e) nincs helye tárgyalás tartásának és közmeghallgatásnak;

f) az eljárásban rövid szöveges üzenet útján nincs helye kapcsolattartásnak, elektronikus úton írásban csak a 30/F. §-ban meghatározott esetben (30/A. (1) bekezdés és 30/C. (1) bekezdés szerinti kérelmek), és a b) pont szerinti elektronikus űrlap benyújtásakor van helye kapcsolattartásnak.

Itv. 30/D. § (2) Az SZTNH döntéseivel szemben nincs helye fellebbezésnek, újrafelvételi és felügyeleti eljárásnak, valamint ügyészi felhívásnak; az SZTNH-nak a 30/A. § (1) bekezdésében és a 30/C. §-ban felsorolt kérdésekben hozott határozatait a Fővárosi Törvényszék – a 30/E. §-ban foglaltak szerint – nemperes eljárásban vizsgálja felül.

Itv. 30/D. § (3) A 30/A. § (1) bekezdése és a 30/C. § (1) bekezdése szerinti kérelemért jogszabályban meghatározott igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni.

Itv. 30/D. § (4) A kutatás-fejlesztési minősítési eljárások magyar nyelven folynak, a kérelmet magyar nyelven kell benyújtani. A kérelem mellékleteként idegen nyelvű beadványokat is be lehet nyújtani, az SZTNH azonban – határidő tűzésével – magyar nyelvű fordítás benyújtását írhatja elő. Hitelesített fordítás benyújtása csak akkor írható elő, ha alappal vonható kétségbe a fordítás pontossága vagy a külföldi okiratban foglaltak valódisága.

3.2.2. A kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasítása

Ket. 30. § Az SZTNH a minősítési kérelmet érdemi vizsgálat nélkül, nyolc napon belül elutasítja, ha:

- a) az eljárásra magyar hatóságnak nincs joghatósága,
- b) nincs hatásköre vagy nem illetékes, és a kérelem áttételének nincs helye,
- c) a kérelem nyilvánvalóan lehetetlen célra irányul,
- d) jogszabály a kérelem előterjesztésére határidőt vagy határnapot állapít meg, és a kérelem idő előtti vagy elkésett,
- e) a kérelmet érdemben már elbírálta, és változatlan tényállás és jogi szabályozás mellett ugyanazon jog érvényesítésére irányuló újabb kérelmet nyújtottak be, és újrafelvételnek nincs helye, feltéve, hogy a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasítását jogszabály nem zárja ki,
- f) a kérelem nyilvánvalóan nem az előterjesztésére jogosulttól származik,
- g) a kérelem tartalmából megállapítható, hogy az ügy nem hatósági ügy.

3.2.3. Az eljárás megszüntetése

Ket. 31. § (1) Az SZTNH az eljárást megszünteti, ha

- a) a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasításának lett volna helye, az elutasítási ok azonban az eljárás megindítását követően jutott a tudomására,
- b) a minősítés iránti kérelmét az ügyfél visszavonta,
- c) a kérelmező jogi személy, illetve a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet megszűnése következtében az eljárás okafogyottá vált, és eljárásbeli jogutódlás sem következett be,
- d) az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn,
- e) jogszabályváltozás miatt az ügy elbírálása a továbbiakban már nem

hatósági hatáskörbe tartozik,

f) az ügyfél a díjfizetési kötelezettségének a Hivatal erre irányuló felhívása ellenére az erre tűzött határidő alatt nem tesz eleget.

- Ket. 31. § (2) Az SZTNH az eljárást megszüntetheti, ha az ügyfél a hiánypótlásra való felhívásnak nem tett eleget, és az erre megállapított határidő meghosszabbítását sem kérte, illetve nyilatkozattételének elmaradása megakadályozta a tényállás tisztázását.
- Ket. 31. § (3) Ha az ügyfél az eljárást megindító kérelmét a határozat jogerőre emelkedését megelőzően visszavonja, az SZTNH a határozatát visszavonja és az eljárást megszünteti.

3.2.4. Az eljárás felfüggesztése

- Ket. 32. § (1) Ha az ügy érdemi eldöntése olyan kérdés előzetes elbírálásától függ, amelyben az eljárás más szerv hatáskörébe tartozik, vagy ugyanannak a hatóságnak az adott ügygel szorosan összefüggő más hatósági döntése nélkül megalapozottan nem dönthető el, a hatóság az eljárást felfüggeszti. Amennyiben a más szerv előtti eljárás megindítására az ügyfél jogosult, erre öt megfelelő határidő kitűzése mellett fel kell hívni. Ha az ügyfél a felhívásnak nem tesz eleget, a hatóság az eljárást megszünteti, vagy a rendelkezésre álló adatok alapján dönt.
- Ket. 32. § (8) Az eljárás felfüggesztésekor minden határidő megszakad, és az eljárás felfüggesztésének megszüntetésekor az ügyintézési határidő kivételével újra kezdődik. A felfüggesztés időtartama alatt megtett valamennyi eljárási cselekmény hatálytalan, kivéve azokat, amelyek a felfüggesztési ok megszüntetésére irányulnak.
- Ket. 32. § (9) A hatóság az eljárás felfüggesztése esetén is dönthet úgy, hogy a folyamatban lévő eljárási cselekményeket és az azok teljesítésére megállapított határidőket az eljárás felfüggesztése nem érinti.

3.2.5. Ügyintézési határidők

- Ket. 33. § (1) (5) A határozatot és az eljárást megszüntető végzést a kérelemnek az SZTNH-hoz történő megérkezését követő naptól számított harminc napon belül kell meghozni és gondoskodni a döntés közléséről (ügyintézési határidő).

Ket. 33. § (3)

R. 9-12.

Az ügyintézési határidőbe nem számít be:

- a) a hiánypótlásra, illetve a tényállás tisztázásához szükséges adatok közlésére irányuló felhívástól az annak teljesítéséig terjedő idő (nyolc nap),
- b) az eljárás felfüggesztésének időtartama,
- c) a hatóság működését legalább egy teljes napra ellehetlenítő üzemzavar vagy más elháríthatatlan esemény időtartama,
- d) a kérelem, a döntés és egyéb irat fordításához szükséges idő,
- e) a szakértői vélemény elkészítésének időtartama,
- f) a hatósági megkeresés vagy a döntés postára adásának napjától annak kézbesítéséig terjedő időtartam, valamint a hirdetményi, továbbá a kézbesítési meghatalmazott és a kézbesítési ügygondnok útján történő

- Ket. 33. § (7) közlés időtartama.
Az SZTNH mint eljáró hatóság vezetője az ügyintézési határidőt annak letelte előtt kivételesen indokolt esetben egy alkalommal, legfeljebb harminc nappal meghosszabbíthatja. A végzésben a határidő-hosszabbítás indokait kifejezetten meg kell jelölni.

Az SZTNH törekszik az eljárásnak a jogszabályok által meghatározott ügyintézési határidőn belül történő minél hamarabbi befejezésére, különösen azokban az esetekben, ahol az ügyfél előzetesen jelzett méltányolható érdeke – így például, ha a minősítésről szóló határozatot a kutatás-fejlesztési támogatási rendszerben benyújtandó pályázathoz kívánja becsatolni és a pályázati határidő harminc napnál rövidebb – ezt indokolja. Ugyanakkor indokolt felhívni a figyelmet arra, hogy az eljárás részét képező szükségszerű vizsgálatok jellege miatt a benyújtástól számított nyolc munkanapnál rövidebb időn belül gyakorlati okokból egyáltalán nem lehetséges a határozat kiállítása.

3.3. Alaki vizsgálat

- R. 9. § (1) Az SZTNH a minősítés iránti kérelmet – a következő sorrendben – megvizsgálja abból a szempontból, hogy
a) megfizették-e az igazgatási szolgáltatási díjat;
b) a kérelem kielégíti-e az R. 1. §-ban, valamint – elektronikus benyújtás esetén – a R. 3-5. §-okban meghatározott alaki követelményeket.

A minősítési kérelem kötelező és eshetőleges tartalmára vonatkozó szabályok: két azonos példány; az arány- és a saját tevékenység megállapítása iránti kérelem külön nem, csak a minősítési kérelem részeként terjeszthető elő; egy olyan adott projektet lehet minősíttetni, amelyben a kérelmező részt vesz; a kérelmet a kérelmező egyedül nyújtja be, együttes kérelemnek nincs helye.

- R. 9. § (2) Ha a minősítési eljárásban nem fizették meg az igazgatási szolgáltatási díjat, a kérelmezőt – a mulasztás jogkövetkezményeire történő figyelmeztetés mellett – fel kell hívni a hiány nyolc napon belül történő pótlására és ennek igazolására. Az (1) bekezdés b) pontja szerinti vizsgálat nem kezdhető meg addig, amíg az igazgatási szolgáltatási díj megfizetését a kérelmező nem igazolta.

- R. 9. § (3) Ha a minősítés iránti kérelem nem felel meg az (1) bekezdés b) pontja alapján vizsgált követelményeknek, a kérelmezőt – a mulasztás jogkövetkezményeire történő figyelmeztetés mellett – fel kell hívni a hiányok nyolc napon belül történő pótlására, vagy – ha a minősítés iránti kérelem az R. 1. § (6) bekezdésének nem felel meg (azaz több projekt minősítését kéri a kérelmező) – arra, hogy jelölje meg azt a projektet, amelynek a minősítését kéri. A minősítés iránti kérelmet el kell utasítani, ha a hiánypótlás, illetve a kérelmező nyilatkozata ellenére sem elégíti ki a vizsgált követelményeket. Ha – erre vonatkozó felhívás esetén – a kérelmező megjelöli a kérelemben foglalt egyik projektet, az érdemi vizsgálat csak erre a projektre terjed ki.

3.4. Érdemi vizsgálat

- R. 10. § (1) Ha a minősítés iránti kérelem megfelel az alaki vizsgálat feltételeinek, az SZTNH a minősítés iránti kérelmet megvizsgálja abból a szempontból, hogy
- a) nem kell-e elutasítani a projekt tárgyának vagy célkitűzésének közrendbe vagy közérkölcsebe való ütközése [R. 6. § (1) bekezdés] alapján;
Lásd az Útmutató korábbi részeit.
 - b) a projekt az Itv. 30/A. § (1) bekezdésében foglaltak alapján kutatás-fejlesztési tevékenységnek tekinthető-e;
Lásd az Útmutató korábbi részeit.
 - c) nem került-e sor a kérelemnek az R. 6. § (2) bekezdésébe ütköző módosítására.
- A kérelmet annak benyújtását követően (a kérelem elbírálásáig) kizárólag hiánypótlás keretében lehet módosítani, amely nem terjedhet ki a lényeges elemekre, (azaz nem módosíthatók: a, c, d, f, g, h, i, m, n, és o, pontok).*
- R. 10. § (2) Ha a minősítés iránti kérelem tartalma alapján a minősítés nem végezhető el, a kérelmezőt fel kell hívni – a kifogás természete szerint, a mulasztás jogkövetkezményeire történő figyelmeztetés mellett – a hiányok nyolc napon belül való pótlására vagy nyolc napon belüli nyilatkozattételre. A minősítés iránti kérelmet el kell utasítani, ha a hiánypótlás, illetve a nyilatkozat ellenére sem alkalmas a minősítés elvégzésére.
- R. 10. § (3) Ha a kérelmező hiánypótlásában vagy nyilatkozatával a kérelmet a R. 6. § (2) bekezdésébe ütköző módon módosította, a minősítés iránti kérelmet el kell utasítani. Erre a jogkövetkezményre a hiánypótlási vagy a nyilatkozattételi felhívásban a kérelmezőt figyelmeztetni kell.
- R. 11. § Ha a projekt részben vagy egészben kutatás-fejlesztési tevékenységnek minősül, és a kérelmező a minősítés iránti kérelemben arány-meghatározást is kért, az SZTNH – a minősítés iránti kérelemben foglaltak alapján – megvizsgálja, hogy a projekt vagy a kutatás-fejlesztésnek minősített projektrész milyen arányban tekinthető alap kutatásnak, alkalmazott kutatásnak, illetve kísérleti fejlesztésnek.
- Amennyiben a kérelemben bemutatott projektről egészében nem mondható ki a kutatás-fejlesztési minőség, akkor az SZTNH a határozatában megjelöli, hogy a projekt vagy projektrész mely tevékenységei tekintetében teljesülnek a kutatás-fejlesztési kritériumok.*
- R. 12. § (1) Ha a projekt részben vagy egészben kutatás-fejlesztési tevékenységnek minősül, és a kérelmező a minősítés iránti kérelemben meghatározott tevékenység tekintetében kérte annak megállapítását is, hogy az saját tevékenységi körben végzett kutatás-fejlesztési tevékenységnek minősül, az SZTNH a minősítés iránti kérelmet megvizsgálja abból a szempontból, hogy a kérelmező az adott tevékenységet a Tao. tv. alapján

- saját tevékenységi körében végzi-e.
- R. 12. § (2) Ha az (1) bekezdés szerinti vizsgálat során az SZTNH úgy ítéli meg, hogy a minősítés iránti kérelemben foglaltak alapján a kérdés nem ítéhető meg, a kérelmezőt – a mulasztás jogkövetkezményeire történő figyelmeztetés mellett – felhívja a hiányok nyolc napon belül való pótlására vagy nyolc napon belüli nyilatkozattételre. Ha a kérelmező a felhívásra nem válaszol, az SZTNH csupán a saját tevékenységi körben végzett kutatás-fejlesztési tevékenység megállapítása iránti kérelem tárgyában szüntetheti meg az eljárást. A saját tevékenységi körben végzett kutatás-fejlesztési tevékenység megállapítása iránti kérelmet el kell utasítani, ha a hiánypótlás, illetve a nyilatkozat ellenére sem alkalmas a minősítés elvégzésére.

3.5. A minősítés

- Itv. 30/A. § (1) Az SZTNH hatósági jogkörben, kérelemre minősíti a kérelemben megjelölt projektet abból a szempontból, hogy az annak tartalmát képező tevékenységek az innovációs törvény 4.§ 1. pont a)-d) alpontja szerinti kutatás-fejlesztési tevékenységnek tekinthetők-e.
- Itv. 30/D. § (1) c) e) Az SZTNH a tényeket a kérelem keretei között, az ügyfél nyilatkozatai és állításai alapján vizsgálja. Az eljárásban nincs helye tárgyalás tartásának és közmeghallgatásnak.
- Ket. 51. § (2) Ha a tényállás tisztázása azt szükségessé teszi, az SZTNH az ügyfelet a kérelmére indult eljárásban nyilatkozattételre hívhatja fel, ha az ügyfél a felhívásra nem nyilatkozik, az SZTNH a rendelkezésre álló adatok alapján dönt, vagy az eljárást megszünteti.

Amennyiben a kérelem alapján az SZTNH nem tud döntést hozni, a kérelmező ügyféltől hiánypótlási- vagy nyilatkozattételi felhívás keretében további adatok kérhetők. Ha az ügyfél a felhívásnak határidőben nem tesz eleget, vagy nem szolgáltat megfelelő további adatot, az SZTNH a rendelkezésre álló adatok alapján hozza meg döntését, amely magában foglalhatja a kérelem elutasítását és az eljárás megszüntetését is.

- Ket. 58. § (1) Szakértőt kell meghallgatni vagy szakértői véleményt kell kérni, ha az SZTNH nem rendelkezik megfelelő szakértelemmel, és az ügyben jelentős tény vagy egyéb körülmény megállapításához különleges szakértelem szükséges.
- R. 7. § A minősítési eljárásban – ha szakértő kirendelésére kerül sor – az SZTNH a projekt által érintett tudományterületen jártas, független szakértőt rendel ki.
- Ket. 58. § (4) Az igazságügyi szakértői tevékenységről szóló törvényben meghatározott kivételekkel a kirendelt szakértő az SZTNH kirendelése alapján köteles eljárni.
- Ket. 58. § (6) Szakértőként nem járhat el az, akivel szemben az ügyintézőre vonatkozó kizárási ok áll fenn, aki tanúként nem hallgatható meg, vagy aki a tanúvallomást megtagadhatja.

- R. 13. § (1) Ha a minősítés iránti kérelem megfelel a vizsgálat körébe tartozó valamennyi követelménynek, az SZTNH a projektet határozatlan minősíti abból a szempontból, hogy az az Itv. 30/A. §-ának (1) bekezdésében foglaltak alapján kutatás-fejlesztési tevékenységnek tekinthető-e. Az SZTNH döntésében kizárja a kutatás-fejlesztési tevékenységek köréből a projekt azon tevékenységeit,
- a) amelyek nem minősülnek kutatás-fejlesztésnek;
 - b) amelyek elsődlegesen nem a projekt céljait szolgálják, és emiatt a projekt végrehajtásához nem nélkülözhetetlenek; vagy
 - c) amelyeket nem a projekt elősegítése érdekében végeznek.
- R. 13. § (2) Ha a projekt részben vagy egészben kutatás-fejlesztési tevékenységnek minősül, és a kérelmező a minősítés iránti kérelemben arány-meghatározást is kért, az SZTNH – a minősítés iránti kérelemben foglaltak alapján – a minősítésről szóló határozatában meghatározza, hogy a projekt vagy a kutatás-fejlesztésnek minősített projektrész milyen arányban tekinthető alapkutatásnak, alkalmazott kutatásnak, illetve kísérleti fejlesztésnek.
- R. 13. § (3) Ha a projekt részben vagy egészben kutatás-fejlesztési tevékenységnek minősül, és a kérelmező a minősítés iránti kérelemben kérte annak megállapítását is, hogy a kérelemben meghatározott tevékenység saját tevékenységi körben végzett kutatás-fejlesztési tevékenységnek minősül, az SZTNH – feltéve, hogy a kérdés a kérelem alapján eldönthető – a minősítésről szóló határozatában megállapítja, hogy a kérelmező a kérelemben meghatározott tevékenységet a Tao. tv. alapján saját tevékenységi körében végzi-e.
- R. 13. § (3) Az Itv. 30/C. § (3) bekezdésének alkalmazásában a projekt változatlan megvalósításának minősül, ha az 1. § (1) bekezdés *b), e), j), k)* és *l)* pontjaiban, valamint az 1. § (2) bekezdésének *b)* pontjában foglalt adatokban a projekt megvalósítása során változás következik be, azzal, hogy – az 1. § (1) bekezdés *e)* pontjának alkalmazásában – a projekt megkezdésének valós időpontja és a minősítés iránti kérelemben megjelölt időpontja közötti eltérés nem lehet több 6 hónapnál.

Nem változhatnak a megvalósítás során azok a kérelemben foglalt pontok, amelyek módosítására mint lényeges elembe való változtatásra a hiánypótlás esetén sem volt lehetőség.

A projekt megkezdésének valós időpontja és a minősítés iránti kérelemben megjelölt időpont közötti 6 hónapos eltérés szabályozására a technika állásában bekövetkező változás miatt került sor.

3.6. A Hivatal döntései

3.6.1. A döntéshozatal és az egyes döntések

- Ket. 71. § (1) Az SZTNH a minősítés érdekében határozatot hoz, az eljárás során eldöntendő egyéb kérdésekben pedig végzést bocsát ki.
- Itv. 30/A. § (2) A minősítési eljárás keretében hozott határozat
- a) a kutatás-fejlesztési tevékenységhez kapcsolódó adó- és

járulesskedvezmények érvényesítéséhez, valamint

b) a kutatás-fejlesztési támogatási rendszerben a támogatás iránti kérelemben megjelölt kutatás-fejlesztési projekt kutatás-fejlesztési tartalmának igazolására használható fel.

R. 9. §

Az SZTNH döntésével a minősítési kérelmet elutasítja, ha:

a) a minősítési kérelem alakilag nem megfelelő, az SZTNH hiánypótlásra felhívja az ügyfelet, de arra válasz határidőn belül nem érkezett,

b) a minősítési kérelem alakilag nem megfelelő, az SZTNH hiánypótlásra felhívja az ügyfelet és arra a válasz határidőn túl érkezett, de a határidő elmulasztását az ügyfél nem igazolja vagy az igazolás nem alapos,

c) a minősítési kérelem alakilag nem megfelelő, az SZTNH hiánypótlásra felhívja az ügyfelet, arra válasz határidőn belül érkezett, de a kérelem továbbra sem felel meg az alaki követelményeknek,

d) a minősítési kérelem alakilag megfelelő, de az érdemi eljárás nem folytatható le, az SZTNH hiánypótlásra felhívja az ügyfelet, de az érdemi hiánypótlási felhívásra válasz határidőn belül nem érkezett,

e) a minősítési kérelem alakilag megfelelő, de az érdemi eljárás nem folytatható le, az SZTNH hiánypótlásra felhívja az ügyfelet, arra válasz határidőn túl érkezett, de a határidő elmulasztását az ügyfél nem igazolja vagy az igazolás nem alapos,

f) a minősítési kérelem alakilag megfelelő, de az érdemi eljárás nem folytatható le, az SZTNH hiánypótlásra felhívja az ügyfelet, arra válasz határidőn belül érkezik, de a kérelem továbbra sem felel meg az érdemi eljárás lefolytatása követelményeinek.

g) a minősítési kérelem alakilag megfelelő, de az érdemi eljárás nem folytatható le, mivel a kérelem tartalma nem felel meg jogszabályi előírásoknak és a kérelem csak a lényeges elemek módosításával lenne kijavítható.

R. 10. §

Az SZTNH érdemi döntése, ha a minősítési kérelem alakilag megfelelő és az érdemi eljárás lefolytatható:

a) az eljárás tárgyát képező projekt az annak tartalmát képező tevékenységek alapján részben vagy egészben kutatás-fejlesztési tevékenységnek tekinthető.

b) az eljárás tárgyát képező projekt az annak tartalmát képező tevékenységek alapján nem tekinthető kutatás-fejlesztési tevékenységnek.

R. 11-13. §

Az SZTNH további döntései, ha az eljárás tárgyát képező projekt az annak tartalmát képező tevékenységek alapján részben vagy egészben kutatás-fejlesztési tevékenységnek tekinthető:

a) döntés arról, hogy a projekt vagy a kutatás-fejlesztésnek minősített projektrész milyen arányban tekinthető alapkutatásnak, alkalmazott kutatásnak, illetve kísérleti fejlesztésnek,

b) döntés arról, hogy a kérelmező az adott tevékenységet a Tao. tv. alapján saját tevékenységi körében végzi-e. Nem folytatható le a vizsgálat, ha a kérelmező e vonatkozásban nem szolgáltatott elegendő adatot és a hiánypótlási felhívásra válasz nem vagy határidőn túl érkezett, és a határidő elmulasztását az ügyfél nem igazolja vagy az igazolás nem

alapos, vagy pedig a hiánypótlási felhívásra válasz határidőn belül érkezik, de az adatok alapján a vizsgálat mégsem folytatható le.

3.6.2. A Hivatal döntéseinek közlése

- Ket. 78. § (1) A határozatot közölni kell az ügyféllel és azzal, akire nézve az jogot vagy kötelezettséget állapít meg.
- Ket. 78. § (2) A végzést azzal kell közölni, akire nézve az rendelkezést tartalmaz, valamint azzal, akinek az jogát vagy jogos érdekét érinti, továbbá jogszabályban meghatározott személlyel vagy szervvel. A hatóság az ügyfél kérelmére egy alkalommal külön illeték vagy díj felszámítása nélkül ad ki másolatot a vele nem közölt végzésről.
- Ket. 28/A. § (1) Minősítési eljárásban az SZTNH a döntéseket elsősorban postai úton közli.
- Ket. 78. § (5) A hatóság az írásban közölt döntést hivatalos iratként kézbesíti.
- Ket. 78. § (10) A döntés közlésének napja az a nap, amelyen azt írásban közölték. Ezt a napot igazolja a visszaérkezett tértivevényen az átvétel dátumaként feltüntetett nap.
- Ket. 79. § (1) Ha a postai úton történő kézbesítés azért hiúsul meg, mert a címzett vagy meghatalmazottja úgy nyilatkozik, hogy a küldeményt nem veszi át, az iratot a kézbesítés megkísérlésének napján kézbesítettnek kell tekinteni.
- Ket. 79. § (2) Ha az irat az SZTNH-hoz „nem kereste” jelzéssel érkezik vissza, az iratot – az ellenkező bizonyításig – a postai kézbesítés második megkísérlésének napját követő ötödik munkanapon kézbesítettnek kell tekinteni.
- Ket. 79. § (3) A hatósági döntés kézbesítése esetén a hatóság a (2) bekezdés szerinti kézbesítési vélelem beálltát megalapozó hivatalos irat megküldésével tíz napon belül értesíti az ügyfelet.
- Ket. 79. § (4) A kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelmet a címzett a kézbesítési vélelem beálltáról történő tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül, de legkésőbb a kézbesítési vélelem beálltától számított hat hónapos jogvesztő határidőn belül terjeszthet elő. Ha a kézbesítési vélelem következtében jogerőssé vált döntés alapján végrehajtási eljárás indul, a kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelmet a végrehajtási eljárásról történő tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül akkor is elő lehet terjeszteni, ha a kézbesítési vélelem beálltától számított hat hónap eltelt.

3.7 A döntések jogereje és a jogorvoslati eljárás

3.7.1. A Hivatal döntéseinek jogereje

- Itv. 30/D. § (2) Az SZTNH döntéseivel szemben nincs helye fellebbezésnek, újrafelvételi és felügyeleti eljárásnak, valamint ügyészi felhívásnak; az SZTNH a 30/A. § (1) bekezdésében és a 30/C. §-ban felsorolt kérdésekben hozott

határozatait a Fővárosi Törvényszék – a 30/E. §-ban foglaltak szerint – nemperes eljárásban vizsgálja felül.

- Ket. 73/A. § (1) c) Az SZTNH (első fokú) döntése jogerőssé válik, ha fellebbezésnek – ideértve a végzések elleni önálló fellebbezést – nincs helye.
- Ket. 73/A. § (3) Az (1) bekezdés c) pontja szerinti esetben az SZTNH (első fokú) döntése a közléssel válik jogerőssé.

3.7.2. A jogorvoslat módja, hatáskörrel rendelkező szervek, a jogorvoslat menete

- Itv. 30/D. § (2) Az SZTNH döntéseivel szemben nincs helye fellebbezésnek, újrafelvételi és felügyeleti eljárásnak, valamint ügyészi felhívásnak; az SZTNH-nak a 30/A. § (1) bekezdésében és a 30/C. §-ban felsorolt kérdésekben hozott határozatait a Fővárosi Törvényszék – a 30/E. §-ban foglaltak szerint – nemperes eljárásban vizsgálja felül.
- Itv. 30/D. § (2a) A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala a 30/A. § (1) bekezdésében és a 30/C. § (1) bekezdésében felsorolt kérdésekben hozott döntését megváltoztatási kérelem alapján, annak a bírósághoz történő továbbításáig visszavonhatja vagy a megváltoztatási kérelemben foglaltaknak megfelelően módosíthatja, ha megállapítja, hogy döntése jogszabályt sért vagy ha a megváltoztatási kérelemben foglaltakkal egyetért. A módosító döntés ellen ugyanolyan jogorvoslatnak van helye, mint amilyen a módosított döntés ellen volt.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a projekt tartalmának érdemi módosítására az eljárás folyamán – így a megváltoztatási kérelemben – sincs lehetőség. A projekt bármilyen bővítő vagy módosító szándékú kiegészítése nem adhat alapot a Hivatal korábbi döntésének visszavonására vagy megváltoztatására. Ugyanakkor például a megváltoztatási kérelemben foglalt, a eredeti kérelem kereteit meg nem haladó részletezőbb kifejtés, vagy egyes, a kérelemben hivatkozott, de a határozatban nem kellő súllyal értékelt körülményekre történő rámutatás nyomán lehetőség nyílhat az eredeti döntés módosítására.

- Itv. 30/E. § (1) A bíróság kérelemre megváltoztathatja a SZTNH-nak:
- a) a 30/A. § (1) bekezdése szerinti kérelemben megjelölt projekt kutatás-fejlesztési tevékenységnek való minősítése tárgyában hozott határozatát, ideértve a 30/C. § (1) bekezdése szerinti döntéseket is;
 - b) az eljárást felfüggesztő végzését;
 - c) a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasító és az eljárást megszüntető végzését;
 - d) az iratbetekintést kizáró vagy azt korlátozó azt a végzését, amellyel szemben a Ket. rendelkezései szerint önálló jogorvoslatnak van helye;
 - e) az iratbetekintési jog korlátozására irányuló kérelem tárgyában hozott végzését.
- Itv. 30/E. § (2) Az SZTNH (1) bekezdésben nem említett végzése csak az (1) bekezdésben felsorolt döntésekkel szemben előterjesztett megváltoztatási kérelemben támadható meg.
- Itv. 30/E. § (3) A döntés megváltoztatását a kérelmező, illetve az kérheti, akit az iratbetekintésből kizártak vagy abban korlátoztak.

- Itv. 30/E. § (4) A 30/D. § (2) bekezdése szerinti nemperes eljárás megindítására irányuló kérelmet a döntés közlésétől számított harminc napon belül a SZTNH-nál kell benyújtani vagy részére ajánlott küldeményként postára adni. Az SZTNH a megváltoztatási kérelmet az ügy irataival együtt – elvi jelentőségű jogkérdés felmerülése kivételével – tizenöt napon belül továbbítja a bírósághoz.
- Itv. 30/E. § (5) Ha a megváltoztatási kérelem elvi jelentőségű jogkérdést vet fel, az SZTNH e kérdésben írásbeli nyilatkozatot tehet, és azt a megváltoztatási kérelemmel, valamint az ügy irataival együtt harminc napon belül továbbítja a bírósághoz.
- Itv. 30/E. § (6) A megváltoztatás iránti kérelem kellékeire a keresetlevélre vonatkozó szabályok megfelelően irányadók.
- Itv. 30/E. § (7) Ha a kérelmet elkésztetten nyújtották be, az igazolási kérelem tárgyában a bíróság határoz.
- Itv. 30/E. § (8) A jelen pont szerinti nemperes eljárásra a polgári perrendtartásról szóló törvény általános szabályait – a nemperes eljárás sajátosságaiból fakadó, valamint az alábbi eltérésekkel – kell alkalmazni.
- Itv. 30/E. § (9) Ha az ügy az iratok alapján elbírálnak, a bíróság személyes meghallgatás nélkül is hozhat határozatot, ha a fél azt külön nem kéri.
- Itv. 30/E. § (10) A bíróság mind az ügy érdekében, mind egyéb esetben végzéssel határoz.
- Itv. 30/E. § (11) Ha a bíróság az SZTNH döntését megváltoztatja, végzése az SZTNH döntésének helyébe lép.
- Itv. 30/E. § (12) A bíróság a SZTNH döntését hatályon kívül helyezi, és a SZTNH-t új eljárásra utasítja, ha a döntés meghozatalában olyan személy vett részt, akivel szemben kizáró ok állt fenn; vagy a SZTNH előtti eljárásban olyan lényeges egyéb eljárási szabálysértés történt, amely a bírósági eljárásban nem orvosolható.
- Pp. 10. § (2) b)
Pp. 257. § A Fővárosi Törvényszék végzése ellen fellebbezésnek van helye, amely tárgyában a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság tárgyaláson kívül határoz.
A fellebbezés másodpéldányát a Fővárosi Törvényszék mint elsőfokú bíróság azzal a figyelmeztetéssel kézbesíti a fellebbező fél ellenfelének, hogy a fellebbezés kézhezvételétől számított nyolc nap alatt az elsőfokú bíróságnál észrevételeket terjeszthet elő. Csatlakozó fellebbezés előterjesztésének nincs helye. A határidő indokolt esetben megrövidíthető. A határidő eltelte után az elsőfokú bíróság az iratokat – az esetleg benyújtott észrevételekkel együtt – felterjeszti. A Fővárosi Ítéltábla a feleket a szükséghez képest meghallgatja.

Vonatkozó jogszabályok:

1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról (**Pp.**)

1990. évi C. törvény a helyi adókról

1995. évi XXXIII. törvény a találmányok szabadalmi oltalmáról (**Szt.**)

1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és az osztalékadóról (**Tao. tv.**)

2003. évi XCII. törvény az adózás rendjéről (**Art.**)

2003. évi C. törvény a számvitelről (**Számviteli törvény**)

2004. évi CXXXIV. törvény a kutatás-fejlesztésről és a technológiai innovációról (**Itv.**)

2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól (**Ket.**)

9/2012. (II. 1.) Korm. rendelet az egyes tevékenységek kutatás-fejlesztési szempontú minősítése iránti eljárás részletes szabályairól (**R.**)

3/2012. (II. 1.) KIM rendelet a kutatás-fejlesztési tevékenység minősítése iránti eljárásban fizetendő igazgatási szolgáltatási díjakról (**Díj r.**)